

Nemunas

Nr.43
(316-757)

2010 m.
gruodžio 16-22 d.

Kaina 2,50 Lt

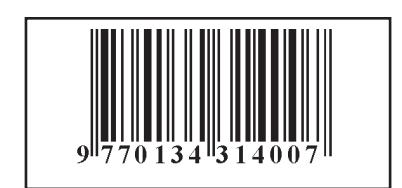
KAUNO KULTŪROS IR MENO SAVAITRAŠTIS

2009 m. Nacionalinės premijos laureatas aktorius Rolandas Kazlas.
Vlado Braziūno nuotrauka

Kelios bičiuliškos užklausėlės
3-7 p. Rolandui Kazlui

Kiškiai, lapės ir sniegai

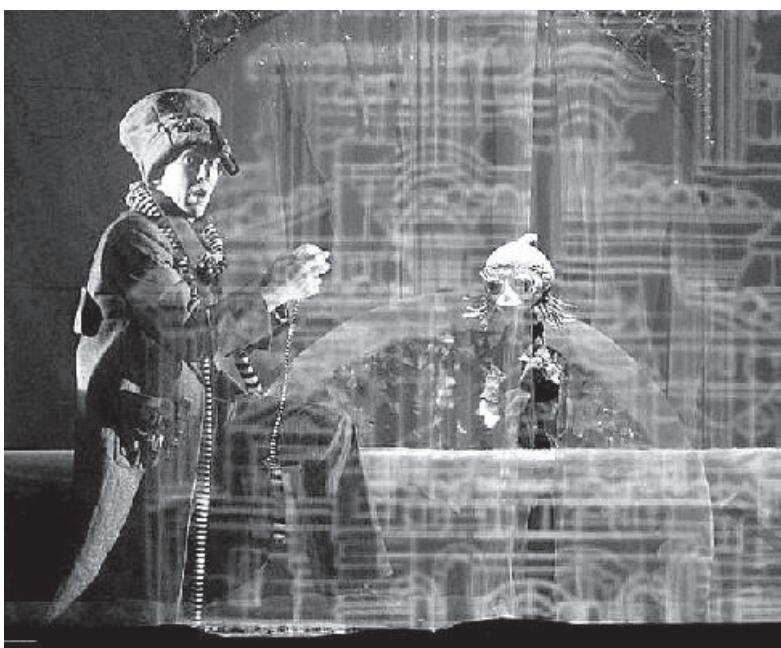
Audronė MEŠKAUSKAITĖ

Kauno valstybinis lėlių teatras: „Sniego pasaka“

Kalėdinės Lėlių teatro spektaklių premjeros vaikams – jau sena tradicija. Skelbiama, jog teatre ji gyvuoja keturiadesimt metų, o labiausiai praversdavo tada, kai žiemos taip ir neateidavo, bet scenoje vis tiek švytėdavo ledo rūmai ir pūpsdavo vatos minkštumo pusnys. Teatre žiema visada tikra ir gili. O žiemiskos istorijos šiek tiek panašios ir pasikartojančios.

Šiais metais ją pasakoja režisierius Olegas Žiugžda, taip pat remdamasis klasikinėmis istorijų nuotrupomis. Senieji Metai niekaip nenuori išeiti, todėl mėgina sustabdyti laiką, o niekštingą darbą atliki padeda taip pat klasikinis žiemos mylėtojas ir didelis pavasario priešas – senis Besmegenis, kuris ši kartą spektaklyje įgavo moterišką pavidalą – išpudingą senės Besmegenės stotą. Stebuklingasis laikrodis, galintis sustabdyti laiką, tiksi sniego mergaitės Snaigutės, visai netycia nulipdytos bernuko Silvestro, širdyje.

Tiesą sakant, istorija, kurios scenarijų parašė pats režisierius, gana paini ir sudėtinga. Ją visai nesunku būtų papasakoti be išsišakojimų, „iš-valius“ ir palikus tik pagrindinius siuzetinius vingius, ryškiausius istorijos komponentus. Tuomet ir spektaklio vizualumas išsiskleistų visu grožiu, nes nereiktų išitempus sekti siuzeto. Dailininkė Aldona Jankauskienė sukūrė pasakiškai gražų miestą ir jaukias, itin simpatiškas klasikines lėles, kurios primena se bus spalvingus naujamėčius atvirukus. O Danielius Žiugždos vaizdo grafika, šiuo metu itin dažna režisieriaus spektakliuose, miesto pa-

Ši kartą scenoje susitiko aktoriai ir lėlės.

veikslą praplečia ir pagilina, jis įgauja dinamiškumo, nes gali akimirksniu keistis. Spektaklio veikėjai – pačių įvairiausių pavidalų. Lazdelinės lėlės (Silvestras, Snaigutė), lėlės, kurių veikia kartu su aktoriais (Senieji Metai), ir šalia jų – personažus įkūniję aktoriai (policininkas, senė Besmegenė, laikrodininkas). Pastarieji – bene patys išraiškingiausi ir ryškiausiai. Kerėpiliškai po sceną vaikštinėjanti klasitinga Besmegenė žavi savo apvalumais ir gyvybingumu, policininkas įgyja sarkastiško komiškumo dėl savo keisto charakterio – pomégio žaisti kompiuterinius žaidimus, užuot padėjus žmonėms, o laikrodininko personažas pakeri judesių ir kalbos stilistika.

Spektaklyje mėginama išvengti naftalino kvapo, todėl gana tradicienė istorija „priartinta“ prie šiandienos vaikų. Spektaklio personažai

kalba kaip salėje sėdintys žiūrovai, jie vaikšto į koncertą prie Rotušės ir pan. Pasaka iš tiesų įsikuria visai netoli mūsų realybės, nėra dirbtinai „sušiuolaikinta“.

Spektaklyje vaidina dvi aktorių sudėtys, nes į kolektyvą įsilioje jauoji karta, kuri puikiai susidoroja net su seno senutėlio Kalėdų Senelio vaidmeniu. Puiki kalėdinė dovana vaikams.

Kauno valstybinis dramos teatras: „Kiškis pabėgėlis“

„Tai psichodelinė pasaka vaikams, pasakojanti apie tai, kaip tokas vienas Zuikis važiavo į Vilniaus miestą Lapei batelių pirkti, bet piniugus pakelui išleido, todėl parvezė jai skylėtus kiliošus“, – kitados rašytojas Liudvikas Jakimavicius taip pristatė savo knygą „Lapė ir kiliošai“.

Kauno dramos teatro spektaklis „Kiškis pabėgėlis“ klausia: kodėl smulkusis miško verslininkas kiškis Bernardetas nusprendė emigruoti iš gimo miško į Vilnių ir kodėl visgi grįžo? Istorija panaši, tačiau ne visai ta pati. „Spektaklio herojus kiškis, kaip sakydavo mūsų senoliai, išėjo laimės ieškoti. Nesvarbu – kur. Svarbu – kodėl? Pakeliui sutiko ir likimo draugų – emigrantų iš Petruškos ūkio: kiaulę Kleopatrą, šunį Cezarį ir ožį Makedoną. Kaip jiems sekėsi, ar svetingas pasirodė svajonių miestas? Visa tai žiūrovali sužinos atėjė į linksmą ir žaismingą spek-

takli apie rimtą dalyką – emigraciją ir meilę gimtiesiems namams“, – tokią istorija rutuliojasi scenoje.

Režisierė Agnė Sunklodaitė kažkada knygų mugėje pristatė L. Jakimavicius knygą, kuri jai taip patiko, kad virto muzikiniu spektakliu Kauno scenoje vaikams nuo 5 iki 105 metų. Tačiau režisierė, pati parašiusi spektaklio scenarijų, prieš tai knygą perskaitė iš naujo ir, galime sakyti, pasinaudojo ja siekdama savo tikslų. „Visur gerai, bet namie geriausia. Gal ir banalai skambia, tačiau tai labai svarbu. Ma-

scenoje linksmai padūkti – „jie bendrauja su žiūrovais, su jais žaidžia, čia pat scenoje virsta skirtiniais personažais ir visi dainuoja“. Pasaka sekama čia ir dabar kartu su vaikais.

Kad tėveliai nenuobodžiautų, jiems spektaklyje „užteptas“ dar vieną sluoksnis – groteskiška šių dienų realybės parabolė. Na, dar slaptas signalas-priminimas tiems, kurie nori palikti namus. Ypač kauniečiams... Ir visiems kitiem, kurių didžiausia svajonė šiandien tapti vilniečiais.

Taip jau nutiko, kad spektaklis nesutilpo į scenos rėmus. Dabar jį lydi kompaktinė plokštėlė – muzikinė pasaka su dainelių teksta (juos taip pat sukūrė A. Sunklodaitė). O kalbėtis geriausia žaidžiant ir dainuojant. Tam ir prieikė kompozitorius Deivido Gnedino, scenografas Ramūnės Skrebūnaitės ir muzikalių bei dainingu teatro aktorių (Gabrielės Aničaitės, Sauliaus Čiūcelio, Aleksandro Kleino, Ingos Mikutavičiūtės, Neringos Nekrašiūtės, Henrikos Savickio, Artūro Sužiedėlio, Mikalojaus Urbono, Ugnės Žirgulės, Rido Žirgulio), kurie sutiko

Linksmai ir žaismingai apie sudėtingus dalykus. Teatrų archyvų nuotraukos

Mieli „Nemuno“ bičiuliai,

šurmulingu rūpescių sūkuryje tirpte tirpssta paskutinės metų dienos. Tačiau viliamės, kad rasite laiko pasirūpinti mūsų savaltraščio prenumerata 2011-iesiems. Kaip ir šiai, taip ir ateinančiaisiais, gyvensime taupiai, didžiausiu dividendum tikėdamiesi iš kūrybinės bičiulystės.

Prenumerata priima ma:

visuose Lietuvos pašto skyriuose iki gruodžio 22 d.; redakcijoje: Gedimino 45, Kaunas, tel. (8 37) 322244, 322266, 322235, el. p. nemunasredakcija@gmail.com, internetu: www.postlt arba www.prenumerata.lt.

Prenumeratos kaina metams 99 Lt, vienam mėnesiui – 9 Lt (rugpjūčio mėnesį atostogaujame).

„Nemuno“ prenumerata 2011-iesiems – puiki Kalėdų dovana Jūsų draugams ir artimiesiems!

Kelios bičiuliškos užklausėlės Rolandui Kazlui

Nacionalinė kultūros ir meno premiją 2009 m. aktorius Rolandas Kazlas pelnė už tragiškias ir komiškias teatro dermes, už kūrybinį principingumą.

– Knietai pradėti nuo kiek atitolusių kūrybinių aukštumų. Gal todėl, kad laikui bėgant jos atrodo dar išskliau. Bent man – tai jūsų Lebiadkinas. Tada, regis, 2005-aisiais, Jono Vaitkaus režisuojuose pastatyme pagal Fiodorą Dostoevskį „Demonai. Nelaibieji. Apsėstieji. Kipšai“ jūs, mano manymu, sukūrė įsimintiną, „dostoevskišką“, tragiško pamerktumo persmelktą vaidmenį. Ar jums tai buvo etapinis, ar eilinis kūrybinis atsivėrimas?

– Ačiū. Na, jei pradedame nuo „kipšo“ Lebiadkino, ta proga galima prisiminti, kad „velniava“ su F. Dostoevskio personažais pradidėjo dar diplomiame spektaklyje pagal „Brolius Karamazovus“. Vaidinai irgi ne mažiau apsėstą Smerdiakovą. Paskui buvo savotiškas velnio išpera Foma Fomicius Opiskinas J. Vaitkaus režisuojuose „Stepančikovo dvare“, dar vėliau – demoniškas gyvas lavonas kunigaikštis Gavrila Cezario Graužinio „Dédulės sapne“. O po to atsirado Lebiadkinas. F. Dostoevskis labai parankus autorius aktoriui atskleisti. Dauguma jo herojų tarsi į elektrinti, astringi, emocionalūs, reikalaujantys iš aktoriaus viso talento ir energijos užtaiso. Kad ir kokia turėtum nuomonę apie šį rašytoją, jis – tarsi mūšio laukas, kuriamo vyksta nuožmios kautynės su demonais, visokio plauko teroristais (kaip Foma) ar kitais apsėstaisiais, tačiau F. Dostoevskio kūrinuose dorovė ir švesa pralaimėdamos laimi ar bent autorius linkėtų joms laimeti. O Lebiadkinas – geros širdies žmogus, patekęs į tamsą, tai suvokiantis ir dėl to besikankinančios pats ir kankinančios kitus.

– O Karalius Ignatas spektak-

lyje „Ivana, Burgundo kunigaikštystė“, Napoleonas Šereika „Patriotuose“... Skirtingi autoriai (Witoldas Gombrowicz, Petras Vaičiūnas), tačiau jų kūrinius persmelkia grotesko, kandžios satyros ir absurdo dvasia. Kuris iš šių personažų sunkiai „lipdėsi“, kuriam teko ilgėliau ieškoti įtaigėnių niuansų?

– Jau turbūt esu minėjęs, kad su režisieriumi J. Vaitkumi lipdyti personažus – vienas malonus. Režisierius pasitiki manimi, jei ko per daug – nuima, kas tinka, paprašo akcentuoti. Todėl repetuoju drąsai, nes žinau, jog salėje sėdi spektaklio sodininkas su žirklėmis ir trąšomis... Galų gale tokis žanras kaip groteskas aktorių įpareigoja pasiausti, o ne išsigandus laukti režisieriaus nurodymų. Tik tas „siautimas“, žinoma, turi būti suvaldytas ir paisantis žanro taisyklė. Vaidinti Šereiką ar karalių Ignotą – tikra atgaiva ir gera aktorinė mankšta.

Scena iš spektaklio „Palata“. Aktorius Rolandas Kazlas (Gromovas). Kauno valstybinio dramos teatro archyvo nuotrauka

– Napoleonas Šereika – sušiuolaikintas veidmainis aferistas, patriotiniai šūkiai dangstantis sukčiaus prigimti. Sakyčiau, negailestinga, skaudi, bet itin taikli kai kurių dabarties veikėjų analizé. O poveikis? Šereikos dauginasi kaip skerai. Jūsų manymu, tokio ir panašių personažų rodymas, atskleidimas scenoje – viena iš šiuolaikinio teatro misijų? Apskritai jūs pats – kokia teatro šalininkas? Socialiai angažuoto, atvirai ir skausmingai (ar groteskiškai) kalbančio apie mūsų sopilius ir klystkelius?

– Žiūrovai mėgsta „Patriotus“, gausiai lanko, kvatoja, ploja... Manau, juokiasi ne tik iš režisieriaus ir aktorių išradinguo ir sodriu spalvą, tačiau ir iš skaudaus atpažistamumo bei nevilties. Kad ir kokie būtų tie veličkos ir Šereikos žavūs, jų fenomeno egzistavimas – didelis ir neįšaikinamas blogis. Tokių parsidavėlių, prisiitaikelių, departamentinių ir parlamentinių chameleonų buvo ir dabar yra pilni kabinetai, koridoriai ir kurortai. Tokie skundė, trémė, vogė, melavo, šlovino esamą

valdžią ir galinguosius ankstesniais laikais, tą patį daro ir dabar. Tik, žinoma, etiškiau, rafinuočiau, korektiškiau, KAIP REIKIA. Tokie turi itin gerą uoslę ir mokosi labai greitai. Jeigu būtina staigiai pakeisti spalvą – NO PROBLEM!

– Išimtinus vaidmenis kūrėte ne viename J. Vaitkaus režisuotame pastatyme. Režisieriaus diktato teatras – J. Vaitkaus teatras, taip bent suokia daugelis teatroligų. O jūsų nuomonė? Padėjo jums tas „diktatas“ ir „tvirta ranka“? O gal tai vienas iš mūsų teatrinių mitų?

– J. Vaitkų laikau vienu iš savo mokytojų, kaip ir Dalią Tamulevičiūtę, Eimuntą Nekrošių. Iš J. Vaitkaus išmokau tikrai daug. Vis dėlto vaidinai ir vaidinu penkiuoše jo sukurtuose spektakliuose. Išskirčiau Rotmistrą Augusto Strindbergo „Tėve“, Fomą Fomicių, kralių Ignotą... Nors visi kūrybiniai procesai su režisieriumi buvo savotiškai smagūs ir sveiki kaip aktoriui. J. Vaitkus ne tik padeda kurti personažą, bet ir apvalo, įvardija prie tavęs kimbančias profesines ligas. Pastebėjau, kad jam reikia aktoriaus, jo energijos, pataikymo „i natą“, maksimalios koncentracijos, o jeigu dėl vienų ar kitų priežasčių aktorius neįveikia režisieriaus užduočių, dažnai atkeršia visokiom kalbelėm, mitais, pelnytom ir nepelnytom etiketėm apie jį ir jo diktatoriškus metodus. Kai kas galbūt to ir laukia. Kad ir kaip ten būtų, J. Vaitkus – vienas didžiųjų režisūros mohikanų. Tai įrodė jo darbai, svarbių temų pasirinkimas, pedagoginė veikla.

– Proga padėkoti už jūsų poetinių monospektaklių „Geležis ir sidabras“. Įtaigiai priminėte primištą originalų poetą Vladą Šimkų. Kaip kilo ši idėja? Gal dar kokių autorius, nepelnytai stumtelta į literatūros istorijos paraštes, pakylėsite?

– „Geležis ir sidabras“ – pirmas

Vlado BRAZIŪNO nuotraukos

mano savarankiškas darbas, pirmas monospektaklis, režisūrinis bandymas ir pirmas prisiliettimas prie poezijos. Jį prisiminsiu kaip pirmają meilę. Spektaklį pastatyti pavyko stebetinai lengvai, tarsi jis jau buvo sukurtas, tik reikėjo atverti uždangą „Lélės“ teatre. Matyt, pats V. Šimkus padėjo... Tai itin šviesus, žemiškas, sažiningas poetas ir neprastas filosofas. Manau, teatras ir kinas dar labai skolungi lietuvių rašytojams, poetams. Daug įdomių, primištų, pastumtų į šalį autorų turėjome ir turime. Žinoma, prie lietuviškos poezijos ar prozos dar norėčiau prisiliesti, tačiau kada tai bus ir kokia forma, kol kas nežinau.

– Vaidybą ir režisūrą. Sékmagai suderinate. Ir veikalų parinkimas, man regis, atskleidžia jūsų kūrybines galias, užmojas, galiausiai skonį ir pomėgijus. Antonas Čechovas, Hermanas Melvilis... Ar „Palatos“ sékmė (ne tik režisūrinė, turiu omenyje ir inscenizaciją, ir jūsų vaidybą) paskatino imitis „Raštinko Bartlbio“? Jums svarbu ir aktualu gilintis į „mažo“, kuklaus, užguito, visuomenėje nepritampantį individu vidinių pasaulių?

– Ne apie mažą žmogų aš noriu kalbėti. Atvirkščiai. Maži, tamsūs žmonės dabar okupavo ir sukompromitavo visas sritis, visas gyvenimo kertes, net žodžius. Sumenkumas ir menkumas visur, dideli dalykai paversti į problemėles, juokelius, asmenybės sumaišomas su mase, aukštai siekiai, sveikumas, principai, dvasios polėkiai nuleidžiami į žemumas, į pilkumas. Žmogus tarsi paverstas savo paties pikta parodija. Todėl tai, ką pastaaruoju metu stengiuosi daryti, yra ne saviraiška, o pasipriešinimas tam, kas silpnina, žemina žmogų, atima iš jo drąsą laisvai mąstyti, giliai jausti. Be abejo, man padeda puikūs autoriai, jų mintys, iškelti klausimai. Darau, ką galiu. Ką gi, tokia mano evoliucija... Kitai tariant, fermentacija ar kūrybinė žvejyba. Pasižymiu savybe užsidėti naštą ir ją pakelti. Žinoma, prieš tai ilgai mankštinuosi.

Nukelta į 4 p.

Vlado BRAZIŪNO nuotrauka

Kelios bičiuliškos užklausėlės Rolandui Kazlui

Atkelta iš 3 p.

Niekada nebuvalau tik atlikėjas, todėl, rašydamas inscenizaciją ir „nešiodamas“ būsimą spektaklio idėją, jaučiuosi kankinamai geriau, nei būdamas scenoje. I būsimą darbą sudedu visas jėgas, stengiuosi būti sąžiningas ir pasirinktam autoriumi, ir žiūrovui. Galbūt labai greitai ateis laikas, kai ir nenorēsiu, negalēsiu – tada reiks vyniotis meškeres. O kol kimba, dieną naktį žvejoju. Galvos dėžutėje dar turiu keletą maištingų, retų, rinkinių „sliukų“. Jeigu pavyks užmauti ant gero kabliuko, jei užteks kantrybės, gal kas ir užkibis?

– Ką jums reiškia apdovanojimai? Auksiniai ir paausuoti scenos kryžiai, premijos ir kitokie pagerbimai? Tai skatina ar bent laikinai sutrikdo, „išmuša iš vėžių“? Tokiame kontekste nederėtu klausti apie „valstybės kultūros politiką“. Tai gal bent apie savivaldybių (jums žinomų, artimų) kultūros politiką? Ar apskritai tokia gyvuoja? Ar tik žvalgomės į „aukštus sostinės bokštus“?

– Jeigu apdovanoja – vadinasi, pastebi. Vadinasi, tai, ką darai, yra reikalinga, vertinga ir svarbu. Apdovanojimais džiaugiuosi, nors jie ne pirmoje vietoje. Tuo metu, kai jū nebuvau, pasaulis dėl to negriuvo. Svarbiau, kad pats turėtum ką dovanoti. O jei kalbėtume apie „kultūros politiką“ ar „politiką“? Kokia čia politika, jeigu beveik visa, kas vertinga ir gyvybiškai būtina, po truputį naikinama. Situacija, manau, tokia: šunys loja, o karavanas eina. Karavanas – prekybinis, pramoginis, piniginis, su ekranais, šokiais ir vampyriais, o šunys – dar likę pavieniai kultūros, meno, mokslo ar šiaip tiesiog žmonės, kurie nenori ir negali taikyti su tuo, kad viskas to karavano trypiama. Taigi iškyla beveik „šimkiškas“ klausimas: „Ką daryti?“ Ar nekreipti dėmesio ir ramiai dirbt, ar loti, kandžiotis, gintis ir ginti? Manau, vienas meistriškai, atsakingai, talentingai, iš širdies padarytas darbas atsvers krūvą vienadienio šlamšto. O ir atispypimas pagundai prisdėti prie to naikinančio karavano – taip pat labai svarbu. Ir „paloti“ reikia, ir tai, kas gera, nauja, pastebeti, ir pačiam neapsimesti struciū. Vokiečių filosofas Oswaldas Spengleris sakė: „Suprasti pasaulį, tai – atsilaikyti prie jų.“ Ką čia dar pridursi... Reikia atsilaikyti.

Ačiū už klausimus.

– Nuoširdžiai dekoju už atsakymus.
Užklausėlės dėliojo
Gediminas JANKUS

Makabriškų praeities šešelių našta

Gediminas JANKUS

...Jaunieji, i gatvę,
I laisvę alejų...

Taip kitados karštai agitavo Kazys Binckis. Nūnai derėtū poetą perfrazuoti – jauni, kūrybingi ir ambicingi ne gatvėje, o „laisvė teatrų“, konkretiai – Kauno dramos valstybiniame teatre. Dar nespėjome nusibraukti Agnaius Jankevičiaus akmenų pelenų, o čia pat juos žarsto kito jauno režisieriaus Artūro Areimos „Šméklos“... Ir žarsto su užmoju, drąsiai, nepaiso ilgiausio klasiko veikalo įvairiausią pastatymą sarašo ir daugelį prislegiančio autoriteto svorio.

Iš tiesų Henriko Ibseno „Šméklos“, pradėjusios antrą šimtmetį, iki šiol neprarado aktualumo ir socialinio užtaiso. Galima būtų svarstyti, kodėl. Iki šiol neišsivaduota iš veidmainiškos, farizejiškos sampratos? Iki šiol bet kurioje visuomenėje po garbingumo ir padoromo kaukėmis slepiamos niekšybės, nuodėmės ir dvasios menkystė? Kad ir kaip ten būtų, H. Ibseno veikalas ir šiandien skaudus, jaudinantys personažų likimai ir bandymas pasipriešinti sustabarėjusioms dogmoms, pseudomoralei.

Visa tai gražu ir pamokoma, tačiau šito nepakanka, norint sukurti įsimenamą scenos reginį, ypač mūsų dienų žiūrovui, išpaikintam mizansceninių masturbacijų ir falių apoloģijų. Postmodernas, it pokylin pavėlavusi klipata, šlubčioja kai kuriose teatrų scenose, jam veikiant bet kokios vertybės suplakamos į jovalą, ir taip dažniausiai nukenčia seniai ši pasaulių palikę klasikai.

A. Areima „Šméklos“ pasirinko ne dėl tokų nuseilėtų postmoderno eksperimentų. Jau režisuodamas Augusto Strindbergo „Freken Juliją“ Vilniaus mažajame teatre, jis pasirodė kaip giliai mąstantis, sugebanantis apibendrinti. A. Areima domina iškilūs kūriniai, narplojantys sudėtingus visuomenės ir individuo santykius, psichoanalizės gelmes, sankirtas su vyraujančia morale (dogmomis). Režisierius – filosofas ir H. Ibseno „Šmékli“ emėsi, manau, kaip natūralios savo ieškojimų tąsos (o gal ir išprasmėjimo).

Scenografė ir kostiumų dailininkė Kot-

ryna Daujotaitė, režisieriaus bendramintė, atsisakė bet kokių detalių, dažnai režisuerjančių žygeivių spektakliuose tampančių abstrakcijomis, už kurių bandoma slėpti banalybę ir pigumą. Jokio daiktiskumo ir buforijos. Svarbiausias scenos akcentas – ilgas minkštasuolis, universalus baldas, nebylus Alvingų šeimos kruopščiai slėptos dramos liudininkas, kuris pagal poreikius tampa prabangaus salono dalimi, svečių pagerbimo atributu ar užstale. Trumpam ar ilgesniu laikui įsitaisę ant minkštasuolio, personažai dėsto savo tiesas, o kai kurie vykusiai panaudoja baldą ekvilibristikai (Osvaldas) ar geidulingoms pozoms pademonstruoti (Helena ir Regina). Kostiumų stilius, man regis, nūdieniškas, jie mažai ką turi bendra su H. Ibseno epocha. Ir gerai, kad mažai. Teko matyti „Šméklos“ su vienu metu tradicija tapusia, pavyzdžiu, Reginos apranga. Ši personažė dažniausiai plaikstydamo scenoje ryškiai raudona suknele, akivaizdžiai (betgi ir primitviai) simbolizuojančia jos astringumą ir erotomaniją.

Tokių ir panašių rikitų pastatyme sekmingai išvengta. Režisierius visą dėmesį sutelkia personažų santykų analizei, pamažu augindamas įtampą ir atskleidamas tiesą – skaudžią, tragišką, sukreciančią. A. Areimos sumanymas bendruomenės išsigimimą parodyti per šeimos dramą, apibendrinti ir įtaigiai atskleisti veidmainystės ir apsimestinio moralumo pražūtingą poveikį yra itin aktualus. Tačiau tai pakylėti į nūdienę sampratos lygmenį, sušiuolaikinti tikraja prasme įmanoma tik darmiai kuriant visai kūrybinei grupei. Visų pirmą – aktorių ansambliu.

Tielieka sveikinti ir džiaugtis matytu ir pajaustu aukšto lygio meistriškumu, kurį padė aktoriai. Ypatingo dramatizmo prisodintos scenos, kuriose aiškėja šurpi tiesa apie sutuoktinį Alvingų santykius, apie baisią dramą, kurią išgyveno fru Helena Alving.

Pagrindinė personažė Heleną Alving suvaidino... Ne, netinka šis banalus žodelis. Nes Aurelijai Tamulytė nesuvaidino. Ji išgyveno, išjautė, iškentėjo savo herojės gyvenimą, taip meistriškai atskleidė Helenos neviltį, skausmą dėl sūnaus likimo, taip san-

tūriai, bet su didžiule vidine jėga ir tragizmu pasirodė finalinėje scenoje, taip sukremiamai ir atvirai atvėrė Moters-Motinos – kenčiančios, klystančios, mylinčios ir atleidžiančios – sielos gelmes, kad privertė pažusti jau seniai pamirštą ir nūnai nebemdingą katarsį.

A. Tamulytė – itin aukšto meistriškumo ir brandaus talento aktorė, be to, ji drąsiai laužo sustabarėjusius kanonus ir pateikia netradicišką traktuotę. Visų pirmą nebijo skaudžios tiesos apie savo herojė. Kokia ji skirtinga scenose su pastoriumi Mandersu (Dainius Slobonas), sūnumi Osvaldu (Tomas Rinkūnas), Regina (Toma Vaškevičiūtė) ir Engstranu (Sigitas Šidlauskas). Kaip vienės šypsniu, vogčiomis nubraukiama ašara, rankos mostu, žingsneliu galima pasakyti daug daugiau nei ištisu monologu.

Lygiaverčiu, tiesiog virtuozišku A. Tamulytės partneriu tampa D. Slobonas. Juk pjesėje Helenos ir pastoriaus Manderso sižetinė bei psychologinė linija – bene pagrindinė. Kuo silpnės pastorių (aktorine prasme arba režisūros įnoriu), tuo sunkiau pagrindinio vaidmens atlikėjai. Šiakart abu vienas kitą papildo, padeda atskleisti slapčiausias sielų kerteles ir paslaptis.

D. Slobono Mandersas – neabejotina aktoriaus sekėmė. Jam pavyko savo herojui surasti netikėtų ir įsimintinų bruožų. Kas tas pastorių? Kada jis nuoširdus ir garbingas? O gal tai paprastas veidmainis, kadaise atstumės Helenos meilę ir neva dėl padoromo ir moralumo įkalbėjęs ją grižti pas vyra, plevėsą ir tauškalių? Ar tikrai pastorių tiki statomos prieglaudos prasmingumu, ar tai tik duoklė išvėšiusiam savęs raminimo būdai, kai turtingieji ir garbieji taip atperka savo kaltes ir nuodėmės? Finale prieglaudos degésiuose šliaužiojantis pastorių sukelia gailestį, tačiau netrukus, pasidavęs Engstrano šantažukui, tampa apgailėtinas. D. Slobonas, meistriškai varijuodamas pastoriaus vidinių prieštarų vingius, sukuria itin gyvybingą, nūdienišką personažą, tokį šiuolaikinius, išoriškai padorius, o viduje pradusius visuomenės šulus aptarnaujantį veikėją.

Man įsiminė ne tik paskutinė sukrecianti spektaklio scena, kai Helena, gelbėdama

Scena iš spektaklio „Šméklos“: aktoriai Aurelijai Tamulytė (Fru Alving), Tomas Rinkūnas (Osvaldas Alvingas), Toma Vaškevičiūtė (Regina Engstran). Kauno valstybinių dramos teatro archyvo nuotrauka

sūnų nuo visiškos beprotystės, sugirdo jam nuodū (veikale klasikas akivaizdžiai dvejaja), bet ir prieplaidos gaisro epizodas. H. Ibsenas realistiškai ir gan nuobodžiai raito neva įtampą keliančius šūksnius, visų personažų nuoširdžias (?) pastangas gesinti liepsnas. Netgi Osvaldas, nepaisydamas temstancio proto, žarsto nuodėgulių. Kūrybinė grupė atsisakė tokios traktuotės ir dėl to tik laimėjo.

„Kaip gražiai dega...“ – kažkokiu netgi svajingu balsu atitaria A. Tamulytės Helena, ir pajunti, kad galų gale įvyksta ilgai lauktas sielos apsilvalymas, šméklos traukiasi, ir būtent tada visą mūsų dėmesį prikauso pati dramatiškiausia motinos ir beprotybėn grimzantčio sūnaus paskutinė scenos...

T. Rinkūnas, jaunasis Osvaldas Alvingas, fru Helenos sūnus – dar viena spektaklio sėkmė. Puikiai jaučiantis situaciją, nervinges, myliantis motiną ir su pasibaisėjimu laukiantis likimo smūgio, pakeisiančio visą gyvenimą, T. Rinkūnas taip pat suranda savo herojui skirtingų išsimenančių bruožų. Kiek nustebino nuo pat pirmosios scenos jaunojo herojaus demonstruojama nepakanta pastoriui Mandersui, jų ginčas apie moralines vertėbes ir šeimą pasibaigia gan drastiškai – pastoriui netgi užpuolamas. Tačiau šis sumanymas pateisinamas – vis dažniau pasikartojantys tokie priepuoliai dramatizuoją veiksma, atmosfera kai sta ir, regis, tikrai atgyja praeities nuodėmių ir kalčių šméklos, siaučiančios scenose su Regina Engstran. T. Rinkūnui tenka nelengva spektaklio dalis – jis turi gana tiksliai plėtoti sudėtingą savo ir motinos liniją, nesubanalinti santykį su Regina, galų gale atskleisti artėjančią pamisišmą. Tai aktoriui pavyko.

T. Vaškevičiūtė, vaidinanti Reginą, tam-pa Alvingu namų įkaite, pradžioje nežinančia visos tiesos nei apie save, nei apie Alvingus. Itikina jos nesutramdomas noras bet kokiais būdais išsiveržti iš šios aplinkos, būti ne tarnaite, pačiai tvarkyti savo gyvenimą ir mylęti. Išradinga traktuotė scenoje su pastoriumi Mandersu, kurioje viliūgė Régina bando pastoriaus dorovingumą, kiek tradiški ir, sakyčiau, ne itin originalūs santykavimai su Osvaldu... Tačiau tose scenose išlaikomas saikas. Atrodo, šios veikėjos traktuotė balansuoja ant erotikos ribos, tad T. Vaškevičiūtei tenka ieškoti atsvaros. Štai scenoje, kai paaiškėja tiesa apie tikrą Reginos tévą ir tai, kad Osvaldas – jos brolis, tasai isteriškas herojės éjimas ratu nepratarant né žodžio iškalbingesnis nei koks nors monologas. Originaliai vedama ir jos bei menamo tévo Engstrano siužetinė linija. Nuo pradžios pradėti abejoti tokio tévo padorumu, juolab kad šis apsimetėlis šventakupris išties yra daug klasingesnis ir pavojingesnis nei pastorius. S. Šidlausko Engstranas – klasikinio veidmainio tipas: nuolat pamaldžiai pamokslaudamas, iš tiesų jis be galio suktas ir nedoras. S. Šidlausko herojus, nerangiai mindžikuodamas raiša koja (nutrenktas nuo laiptų įkaususių jūreiviu), kuriems bandė pamokslauti ir atvesti į doros kelią), miksėdamas ir rausdamas, mezga savo vortinklį. Né kiek neabejoji, kad gaisras prieplaidoje – jo darbas, ypač po ištikinamos scenos, kai metama kalté šoko ištiktam pastoriui...

Baigiant – akmenėlis. Tokia spektaklio „programėlė“ – popieriaus skiautė, primarginta sunkiai išskaitomu šriftu – akivaizdi nepagarba ir kūrėjams, ir žiūrovams. Jos skurdumas nepateisinamas jokiais išvedžiojimais.

Šiaip spektaklio kūrėjams pakako drąsos siek tiek patrumpinti klasiko H. Ibseno vėliasiškas žandeną, pateikiant įdomią ir nūdieniškai skambančią „Šmékli“ traktuotę. Tarp visų minėtų ir nepaminėtų atradimų itin aktualiai nuskambėjo A. Tamulytės herojės žodžiai: „Visame krašte pilna šmékli. Rodos, jų taip daug kaip smėlio. Ir todėl mes taip bijome šviesos...“

Ar tikrai bijome?..

Aistra ir beprotoybė Wernerio Herzogo filmuose

Gediminas JANKAUSKAS

Pirmą kartą didesnė Wernerio Herzogo filmų retrospekyva Vilniuje parodyta 2000-aisiais festivalio „Kino pavasaris“ metu. „Kino antropologu“ dažnai vadinamas vokiečių režisierius į Lietuvą buvo atvykęs ne tik pristatyti žiūrovams savo kūrybą. Tuo laiku jis mūsų šalyje filmavo daug medžiagos naujajai dramai „Nenugalimas“.

Odisėjas neieško namų ramybės

W. Herzogo kolega Wimas Wendersas andai pastebėjo, kad visų jo filmų herojai turi tą patį prototipą – Odisėją, o filmo kūrimas jam, kaip ir kelionė, įgauna metafizinės prasmės, nes suteikia galimybę atsinaujinti ir atidžiau žvelgti į aplinkinių pasaulyj. Pats W. Herzogas yra tikras Odisėjas, aplankęs tolimiausias šalis ir ne kartą buvęs pačioje „tamsos širdyje“ – Amazonės džiunglėse.

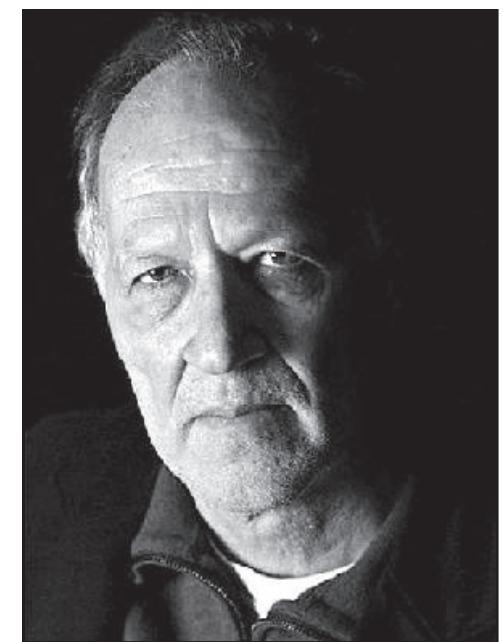
W. Herzogas – vienintelis režisierius pasaulyje, filmavęs visuose septyniuose žemynuose. I tolimiausias ekspedicijas jis veja nuolatinis vidinis nerimas ir troškimas kuo toliau pabėgti nuo visų civilizacijos „malonumų“. W. Herzogas ieško harmoningo žmogaus ir gamtos santykio, bet dažniau atranda tik laukinę stichiją ir bauginančias „homo sapiens“ mutacijas. Tikriausiai todėl jo filmuose štiekių daug aistros ir pamisiimo, fanatizmo ir mistikos, fizinio luošumo ir triumfuojančių dvasios pergalių, juodų nevilties bedugnių ir kančiose gimusios šviesos.

Tarp Kafkos ir Don Kichoto

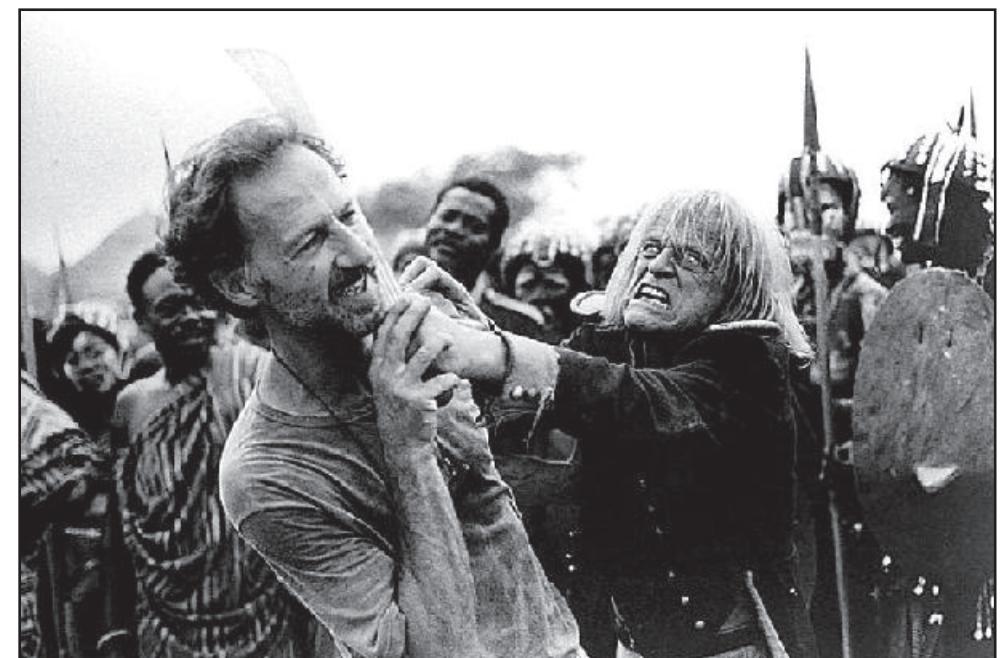
W. Herzogo filmai – tai visuomet daugiasluoksnės antropologinės studijos, kuriose giliausiai žmogaus sąmonės klojų tyrinėjimas glaudžiai susipynęs su filosofija ir literatūrinėmis asociacijomis. Ši menininko savybė ryški jau pirmajame pilnametražiaus filme „Gyvenimo ženkli“ (1968 m.), kurio herojus – į galvą sužeistas vokiečių karalienės eilinės Strošekas (aktorius Peteris Brogle) – 1942 m. kartu su dvieju tarnybų draugais Graikijos saloje Kretoje esančiame Kozo miestelyje saugo sandėliu parverstą šventyklą. Paralelės su Franzo Kafkos „Pilimi“ ir metafizinio absurdo metafora pamažu transformuojasi į ironiškas „Don Kichoto“ parafrases: vieno budėjimo metu Strošekui net pasivaidenta milžinų armija, kuri tėra paprasčiausiai vėjo malūnai. Išsigaudęs Strošekas ima šaudyti ne tik į juos, bet ir į laukus, kalnus, jūrą... Ramių antikinės Elados ramybę persmelkia surrealinius košmaras.

Šiuo keliu W. Herzogas žengia ir kitame savo filme „Ir liliputai pradėjo nuo mažmožių“ (1970 m.), kuris buvo kuriamas Meksikoje ir Peru. Tai metaforiška istorija apie vienoje liliputų kolonijoje kilusį stichiską maištą. Izoliuoti nuo išorinio pasaulio kaliniai pasiprieseina prižiūrėtojams dėl itin brutalus elgesio su ramaus būdo vyru Pepe. Tačiau netrukus išlaisvinta anarchijos dvasia užgožia pradinį tikslą, ir sukilieliai imamaikinti viską aplinkui. Geri ketinimai virsta absurdū, kurį dar labiau paryskina liliputų sukeltam chaosui antrinantis „alternatyvus“ daiktų bei mechanizmų maištą. Riauojant traktorius, tarsi atgijusi mechaninė pabaisa, išmeta lauk vairuotojų ir ima sukti ratus kalėjimo kieme. O tikru šio maišto simboliu tampa scena su liliputu, kuris po varginančių pastangų pasibalnoja naujutėliai motociklą, bet niekur negali juo lėkti, nes trumpos kojytės nepasiekia pedalų.

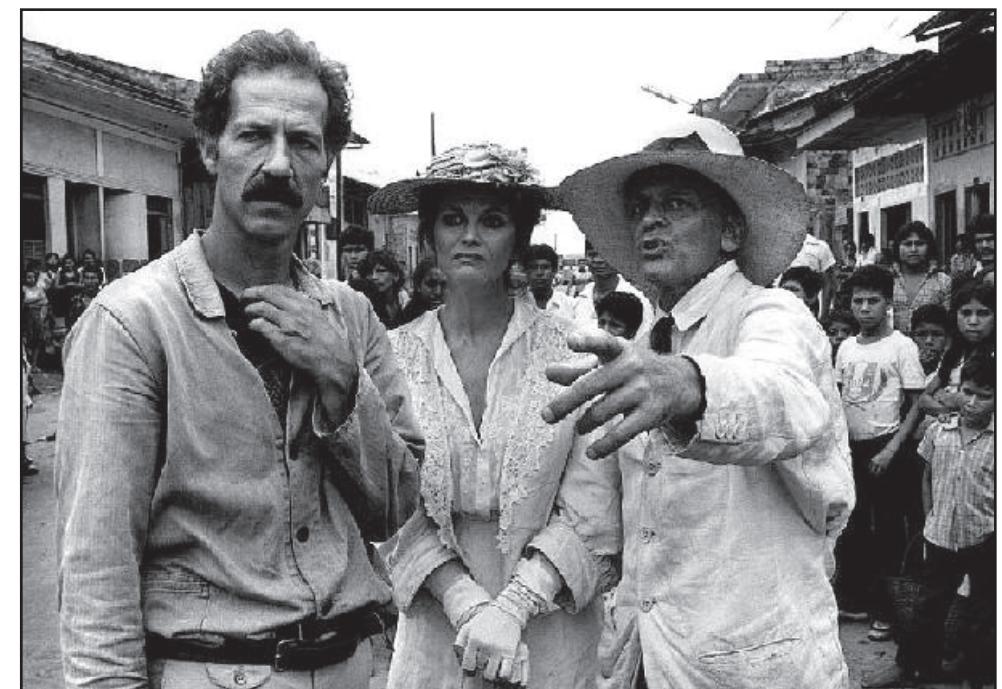
Kritikai ši filma tuo pat ēmė interpretuoti kaip septintojo dešimtmečio pabaigoje

Werneris Herzogas.

Wernerio Herzogo ir Klauso Kinskio santykius gerai iliustruojantis kadras.

Werneris Herzogas, Claudia Cardinale ir Klausas Kinskis.

Europą drebiniusių realių maištų metaforą. Režisierius viešai nedeklaravo panašių ketinimų, nors ir be jų aišku, jog kiekvienas anarchistinės energijos proveržis griauna ne tik neigiamus gyvenimo faktorius. Ypač tai akivaizdu, kai sukilieliai visiškai nesivaržo – tada paaiškėja, kiek daug šie iš pažiūros gailesčio verti maži padarai turi pykčio ir žiaurumo. Jie sadistiškai tyčiojasi iš dviejų neūžaugų neregijų, su pasimėgavimu daužo indus, sunaikina palmę ir apipylę benzinu sudegina direktoriaus mylimas gėles vazonuose, o visiškai išsielę nukryžiuoja beždžionėlę ir su šia šiurpą bei pasišlykštėjimą keliančią „vėliava“ žingsniuoja per galės maršą.

Dėl pastarosios scenos Vokietijos religinės bendruomenės ir gyvūnų globėjų draugijos aktyvistai režisieriui surengė tikrą obstrukciją. Kilus nesveikam ažiotažui skandalinių filmų atsisakė rodyti oficialūs

kino platintojai, ir W. Herzogas buvo priverstas nuomoti kino teatrus „Liliput“ seansams.

Amazonės verpetuose

Du kartus W. Herzogo vaidybiniuose filmuose fanatiškas žmogaus užsispypimas bando įveikti laukinių Amazonės džiunglių galią. Pirmoji titanika kova baigiasi skaudžiu pralaimėjimu, antrajį vainikuoja tik dvansės pergalės iliuzija. Filme „Agiré – Dievo rūstybė“ (1972 m.) pasakojama apie maištintojo ispanų karininko Lopé de Agirés (jį tiesiog fenomenaliu suvaidinęs aktorius Klausas Kinskis ilgam tapo galingu režisieriaus kūrybinių impulsų „transliuotoju“) kelionę ieškoti pasakiškų inkų turtų (ši siužetą gerokai vėliau filme „Eldoradas“ savaip interpretavo ispanų režisierius Carlosas Saura).

Nukelta į 6 p.

Aistra ir beprotybė Wernerio Herzogo filmuose

Atkelta iš 5 p.

1560 m. ambicingas Gonzalo Pi-zarro ekspedicijos dalyvis Lope de Agiré, apsėstas pragaištingos minčių tapti antruoju Cortezu, sukelia maištą ir su atskyrėliu būriu patraukia į Amazonės džiungles. Filmo turinį sudaro didvyriška, bet iš anksto pasmerktą žmonių kova su gerokai galingesnėmis gamtos jėgomis. Tačiau net ir finaliniuose kadruose neaptiksime pesimizmo. Greičiau jau tikrą himną žmogaus užsispypimui, kuris ne visada būna su neigiamu ženklu.

Agiré maištauja net prieš sveiką protą. Todėl netenka jo anksčiau, nei praranda gyvybę. Anot vokiečių kritikės Annettes Meyhofer, „Agiré“ – tai užuominia i XIX a. puoselėtos didžiosios asmenybės mitą, i Napoleono legendą bei Friedricho Nietzsche's antžmogio (vok. „Übermensch“) idėją. Filmo herojaus manija „papuošiama“ herojišku beprasmybės gestu.

Autobiografinėje K. Kinskio knygoje „Trokštu mylēti“ W. Herzogo „alter ego“ labai ryškiai ir emocingai pasakoja apie kartu kurtaus filmus. „Vos perskaite scenarijų (...) puoliai aiškinti Herzogui, kad Agirės galias neturi būti susijusi su jo išore, todėl turiu ekrane atrodyti kaip luošys. Būsiu kuprotas. Dešinė ranka bus ilgesnė už kairę, ilga kaip beždžionės. Kairioji bus tiek trumpesnė už normalaus žmogaus ranką, tad kardą kabinsiu ne ant klubo, kaip iprasta, o ant krūtinės – dešinėje pusėje, nes Agirė bus kairiarankis. Kairę koją – trumpesnę už dešinę – jis vilks, o vaikščios šonu, kaip vėžys. Plaukai bus ilgi, kad kristų ant pečių. Dirltinės kupros neprireiks, kaip ir ypatingų gri-muotojo bei kostiumininko paslau-gų. Būsiu luošys, nes taip noriu at-rodyti... Nuo šiol viskas turi mano luošumą pabrėžti – kostiumai, amunicija, ginklai ir jų valdymo bū-dai, šalmas, batai.“

Dar kartą i Peru džiungles su kūrybine grupe W. Herzogas išsiruošė 1981 m. filmuoti garsiojo „Fickaraldo“. Tai istorija apie keistuolių amerikietių avantūriست Fidžeraldą (indėnai jį vadino Fickaraldu), ap-sėstą manijos džiunglėse statytį operos teatrą ir pakvieti jo scenoje dainuoti patį Enriką Caruzo. Pakeliui į šį tikslą Fickaraldu tenka išvykti Heraklio vertą žygdarbių – kartu su čia buviais per kalnus per-vilkti milžinišką laivą, kuriuo bū-tų galima pasiekti kaučiukmedžių plantacijas. Vargu ar pasauliniame kine rasime ryškesnę Sizifo darbo iliustraciją ir pavyzdį, kuriame su tokiu titanišku užsispypimu būtų iš-reikšta mintis: „Tik svajotojai išju-dina kalnus.“

Dvasios peizažai ir valios triumfas

Ši beprotišką projektą, maksima-liai atspindintį režisieriaus kūrybi-nių fanatizmą, lydėjo didelės negan-dos. Filmavimo darbus ne kartą teko nutraukti. Pirmą kartą prireikė daryti pertrauką po to, kai nežmo-niškų sąlygų džiunglėse neįstvėre

Bruno S. filme „Kiekvienas už save, o Dievas prieš visus“.

pirmieji pagrindinių vaidmenų atlikėjai – amerikietis Jasonas Robardsas ir kartais su „dešimtaja mūza“ flirtuojantis „rolingas“ Mickas Jaggeris (labai išpūdingai visus kryžiaus kelius iliustruoja režisieriaus Leso Blanko dokumentinis filmas „Svajonių našta“, 1982 m.). Galiausiai „pamišusiam bavarui“ neliko nieko kito, kaip vėl leistis į beprotystės liūnų drauge su Klausu Kinskiu. „Ideali dviejų pamšelių kombinacija“ (taip W. Herzogas apibūdino savo bendradarbiavimą su K. Kinskiu) dideliuose skausmuose pagimdė dar vieną sėdevrą.

Filmai „Agiré – Dievo rūstybė“ ir „Fickaraldas“ maksimaliai įkūnijo W. Herzogo požiūrį į gamtą. Anot režisieriaus, „skaistūs miškai šiuose filmuose išreiškia žmogaus būseną – tai karštligiškas, beveik išgalvotas landšaftas. Peizažai gali būti interpretuojami taip giliai, kad sutampa su mūsų sielų savybėmis. Šis požiūris mane stipriai sieja su Casparo Davido Friedricho tapyba. Juk jo peizažuose žmonių figūros tokios mažos, kad gimsta jausmas, jog šioje erdvėje yra Dievas“.

W. Herzogo kamera, jautriai fikuojanti gamtos pasaulį, pasak režisieriaus, sąmoningai ieško „eks-taziškosios tiesos“. Tačiau jo filmus vadinti vien ekologinėmis parabolėmis būtų ne visai tikslu. Greičiau tai visuomet įtemptus žmogaus ir gamtos tarpusavio santykius vaizduojančios istorijos, kurios atrodo labai organiškai klasikinės vokiečių dialektikos kontekste. Šioje dialektikoje visada egzistuoja ryškūs kontrastai. Vaidybiniuose filmuose jie pasireiškia bauginančios laukinės gamtos priešpriešinimu farnatiškam žmonių valios triumfui (arba titaniškam pralaimėjimui). Gausioje dokumentikoje taip pat beveik visada akiai malonūs vaizdai susiejami su harmonijos išpūdžių griaunačiais kontrapunktais.

Vienas pirmųjų W. Herzogo pilnametražių dokumentinių filmų „Fata Morgana“ (1971 m.) buvo skirtas dykumos peizažams, ku-riuos operatoriai iš malūnsparnių

ir automobilių netikėčiausiais ra-kursais filmavo Kamerūne, Kenijoje, Tanzanijoje, Aukštutinėje Voltoje ir Malyje. Jau po šio filmo W. Herzogą imta vadinti „poetu su kino kamera“, mokančiu akivaizdiuose dalykuose pamatyti naujas prasmes. Poetiškai filmuoti dy-kumą ne taip jau ir sunku. Kur kas sudėtingiau padaryti, kad gražūs vaizdai kartu keltų baimę.

Vienas naujausių režisieriaus dokumentinių filmų „Susitikimai pasaulio pakrašty“ (2007 m.) taip pat prasideda nuostabiomis povan-deninės ir poledines erdvės vaizdais, nufilmuotais Antarktidoje, bet ir ši nepaprasta mėlynoji gelmė ne-trukus ima skleisti mirties dvelks-mą. O dokumentiniame filme „Žmogus grizlis“ (2005 m.) taikus žmogaus ir gamtos bendrabūvius bai-giasi tragedija: trylika metų Alias-koje grizlių kompanijoje praleidusi gamtos tyrinėtojų Timotį Tread-wellą galiausiai sudrasko, regis, jau seniai prisijaukintas lokys. Po tokių filmų praeina noras svaičioti, kad žmogus yra gamtos karalius.

Kasparo Hauzerio mīslė

K. Hauzerio fenomenas vokiečiams seniai neduoda ramybės. Kaip ir dar vieno bepročio – Bavarijos karaliaus Liudvigo II – likimas. Po mīslings „mūzų meilužio“ Liudvigo mirties bent liko nuostabaus grožio pilys ir karaliaus globoto Richardo Wagnerio muzikiniai sėdevrai (daugumą jų, beje, W. Herzogas inscenizavo garsiausiuose pasaulio operos teatruose). O ne mažiau paslaptingas pamatinuko K. Hauzerio gyvenimas kolektyvinę vokiečių sąmonę pa-pildė dar vienu protu nesuvokiamu paradoxu.

1828 m. ankstyvą Sekminių ry-tą Niurnbergo gyventojai miesto aikštėje pamatė žmogų, kuris stovėjo lyg manekenas, vienoje ranke laikydamas maldaknygę, o kitose – laišką, iš kurio paaiškėjo, kad net septyniolika metų jis praleido uždarytas rūsyje. Kas ir kodėl jis ten buvo įkalinės, neaišku. Kasparas Hauzeris nemoka kalbėti ir rašyti,

„Mano mylimiausias priešas“

W. Herzogas retai filmuoja pro-fesionalus, nes jam įdomesni autentiški tipai, o ne aktorių persikū-nijimo rezultatai. K. Kinskis – lai-minga išimtis. Jis suvaidino daugiau nei pusantro šimto personažų įvairių šalių kino juostose (daugiausia VFR detektyvuose, itališkuose vesternuose ir erotiniuose niekaluose), bet kino istorijoje, be-jokios abejonės, liks penki jo grandioziniai vaidmenys W. Herzogo filmuose. Didybės manijos apsėsto aktoriaus ir šioje srityje jam prilygstančio režisieriaus santykiai filmavimo aikštéléje buvo panašūs į dviejų bepročių susirėmimus su abi-pusiais netramdomos neapykantos proveržiais ir isteriškais poelgiais (išskaršiau abu ne kartą grasinio vienas kitą nužudyti ir ne juokais bandė tai padaryti). K. Kinskis jau minėtoje autobiografijoje jį sukūrusi Pigmalioną apdovanovo labai nepatraukliais epitetais. Kai kurie knygos „Trokštu mylēti“ plaspai tiesiog liepsnoja nuo pagiežingų žodelių. „Nekenciu Herzogo. Rėkiu jam tiesiai į veidą, kad norėčiau matyti, kaip jis dvesia kaip tas gyvūnas, kuri jis pasmerkė žūčiai (aktorių labai papiltino, kai režisierius filmujant „Agiré“ liepė asisten-tams gyvą lamą ištumti į galingą sūkurį, kuris akimirksniu gyvūną prariojo – G. J.). Linkiu Herzogui, kad jį prartyt krokodilai. Kad jį létai pasmaugtų anakonda. Ne, geriau tegu jam įgelia voras arba įkanda nuodingiausia gyvatė, kad ištikštų jo smegenys. Tegul jaguaro nagai su-drasko jo gerklę – ne, tai būtų labai švelni mirtis. Lai mažos raudono-sios skrundėlės suėda jo akis ir gyvam surya jo kiaušius bei žarnas. Tegu jis užsikrečia maru. Sifiliu. Malarija. Gelta. Raupsais. Kuo rafinuotesnės mirties aš jam linkiu, tuo sunkiau jo atskiratyti.“

Bet čia tik „apsilimas“. Toliau – tokia režisieriaus „charakteristika“: „Herzogas yra pasigailėtinas, vertas pasišlykštėjimo, nemalonus. Tai dvokiantis šykstuolis, pavyduolis, sadistas, šantažuotojas, bailsis ir bai-sus melagis... Patologiškas noras da-ryti sensacijas verčia jį provokuoti beprasmykšas ir žiaurias situacijas tik tam, kad jis galėtų pasigirti atlikęs neimanomus dalykus. Jis surenka į savo komandą diletantus ir pusgal-vius, kad galėtų lengvai jais mani-pulioti (kartais juos net hipnotizu-ja). Visi likusieji – tai visokausio plauko išsigimėliai ir pabaisos, nes Herzogas privalo būti labai origina-lus. Iš tikrujų jis neturi talento nė už skatiką. Neturi jis ir žalio supratimo, kaip reikia kurti filmus.“

Dievaži – kuo toliau skaitai tokius emocingus „perlus“, tuo labiau suprant, kad jie liudija tik labai sa-votiškai išreiškiamą begalinę mei-lę savo antagonistui.

Po K. Kinskio mirties W. Herzogas savo emocijas mylimiausiam aktoriui išreiškė dokumentiniame filme „Mano mylimiausias priešas“. Tai labai jaudinanti išpažintis ka-merai, atlikta ten, kur buvo filmuo-jami įdubvėjų sėdevrai „Agiré – Dievo rūstybė“ ir „Fickaraldas“. Praėjus aštuoniams metams po K. Kinskio mirties W. Herzogas dal-i-jasi brangiai prisiminimais. „Ne-galėčiau pasakyti, kad mane perse-kioja Klauso šmékla. Bet jis yra taip įaugės manyje, kad kai pradedu kal-beti apie jį, tai kalbu esamuoju laiku. Faktas, kad jis yra fiziskai mi-rės, nėra toks svarbus. Kartais man labai jo trūksta...“

Susitikimai gimtajame mieste

Eugenija ŽAKIENĖ

Pirmąjį gruodžio vakarą Kauno filharmonijoje skambino retas ir išskirtinis svečias, pianistas Edvinas Minkštinas, muzikinių kelių pradėjės mūsų mieste, Juozo Naujallo muzikos gimnazijoje, tėsės studijas Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje. 2003 m. jam suteikti LMTA ir Nacionalinės Paryžiaus konservatorijos magistro laipsniai. Vėliau laukė mokslai Niujorko Juilliardo muzikos, dramos ir šokio mokykloje pas profesorių Jerome'ą Lowenthal; šiuo metu beveik įveiktos doktorantūros studijos – pabaigęs disertaciją, Edvinas galės dėstyti. Muzikas pelnės daugelio tarptautinių konkursų prižiūrą, tarp jų – P. Čaikovskio jaunuų atlikėjų Maskvoje (1992) bei Knezhkova-Hussey Kanadoje (1996), 2007 m. jam atiteko pirmoji tarptautinio M. K. Čiurlionio pianistų ir vargonininkų konkurso premija. E. Minkštinas žinomas ne tik kaip daug koncertuojančios pianistas, bet ir kaip fortėpijoninės, kamerinių, simfoninių kūrinių autorius. Jo koncertai transliuojami TV kanalu *Mezzo*, nemažai solo bei su orkestrais atlikytų kūrinių išrašyta į kompaktines plokštėles. Visų pedagogų atsiliepimuose skamba nuoširdus gérējimas jaučiausiuoju kolega: „Skambinant Edvinui Minkštiniui junti, kaip romaninė menininko-atlikėjo vaizduotė jungiasi su kūrybingu kompozitoriaus mastymu. Šios sintezės rezultatas yra labai savitas ir visomis prasmėmis įtikinamas muzikavimas“ (J. Lowenthalis, Juilliardo mokyklos profesorius). „Minkštinas tobulai valdo fortėpijoną, jis skambina išskirtinai sudėtingą muziką užtikrintai ir skoningai. Jis pianistas virtuozas ir išsilavinęs muzikas“ (L. Michaelis Griffelis, Juilliardo mokyklos profesorius). „Edvinas Minkštinas yra pirmo ryškumo pianistas, menininkas, kurio lyrižmas prilygsta techniniam meistriškumui“ (Mishelis Beffroffas, Paryžiaus konservatorijos profesorius). „Minkštinas – fenomenalus pianistas-virtuozas, įvaldės itin turtingą garso spalvų paletę. Taip pat jis puikus kamerinės muzikos interpretatorius“ (Veronika Vitaitė, LMTA profesorė).

Taigi kauniečiai melomanai galėjo išsitinkinti šių apibūdinimų tikrumu, įvertinti senokai girdėto atlikėjo

Edvinas Minkštinas skambina J. Naujallo muzikos gimnazijos scenoje.

meistrystę ir muzikinius atradimus. Pirmaisiais E. Minkštimo klausytojais tapo J. Naujallo muzikos gimnazijos jaunimas, nes muziko susitikimas su jų užauginusios mokyklos kolektivu inicijuotas edukaciniame renginyje „Per Musica Ad Astrum“. Koncertą-pašnekęs vedusi ir jam itin šiltą toną suteikusi Kotryna Nekrošiūtė sutiko papasakoti apie pirmąsyk Kauną pasiekusi projekta: „Projektas startavo 2009 m., ir mes jau turime nemažą būrių jo dalyvių ir globėjų. Sumanėme per muzikos pažinimą, pokalbius apie žymią žmonių pasiekias aukštumas sujungti skirtinges kartas. Pirmieji globėjai tapo dirigentas Saulius Sondeckis, operos solistas Vladimiras Prudnikovas, saksofonininkas Petras Vyšniauskas, pianistas Petras Geniušas, perkusioninkas Pavelas Giunteris, valstybinis Vilniaus kvartetas. Nuostabu, kad mūsų – dviejų jaunų žmonių – idėja palaikė muzikos pasaulyje garsus žmones; savo mokyklą bendruomenėje jie noriai ir nuoširdžiai kalbėjosi apie muziką, grojo, be to, padovanojo metinę žurnalo „Muzikos barai“ prenumeratą. Koncertų-pašnekėsių metu stengiamės įvairiapusiai atskleisti menininko gyvenimo kelią, siekiame maksimalaus ir nuoši-

daujų jo ir auditorijos kontakto. Mes bandome kaitalioti veiklą – projekto vadovė Raimonda Katiliūtė stebi klausytojų reakciją iš šalies, fiksuoja, kada publika pavargsta, kada pokalbių reikštę pagyvinti. Dėl to renginio pobūdis, priemonės (videoprojekcijos, nuotraukos ir t. t.) – nuolat keičiami. Dinamiška veikla mokiniams leidžia patirti įvairesnių išpūdžių.“

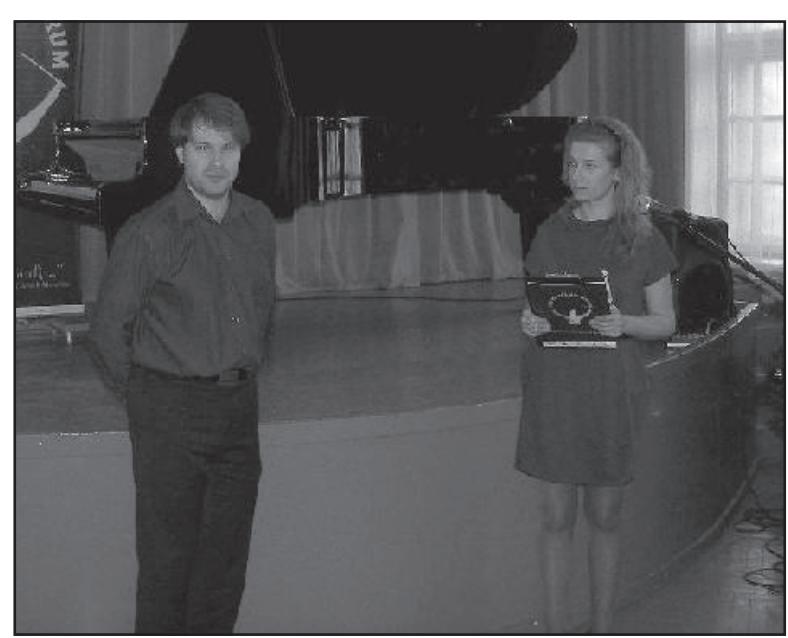
E. Minkštinius savojoje mokykloje teko atsakyti į daugybę klausimų – apie muziką ir ne tik; jis kalbėjo nuoširdžiai, paprastai ir taikliai. Atrodė, jog su šia gimnazija ji sieja labai šilti prisiminimai ir dekingumo jausmas. Buvo pakalbinta ir jo pirmoji mokytoja Tatjana Muraško. Manau, ne mažiau už atsakymus jaunąją auditoriją sužavėjo keletas paskambintų romantinių kūrinių. Pianistas sutiko duoti interviu ir „Nemuno“ skaitytojams, tad ruošiaus jo klausitį apie nepaprastą kelią, pasiekimus, veiklą ir planus, tačiau mūsų pokalbis pakrypo netikėta linkme. E. Minkštinas pasakojo apie šiemet įkurtą tarptautinę organizaciją: „Esu vienas tų, kurie nori išlaikyti Lietuvos jaunus protus, tarp jų ir talentingus muzikus, gabius vaikus, čia užaugusius ir studijuojančius. 2010 m. pradžioje įsteigta GLL (Globalios Lietuvos lyderių) organizacija. Jos užuomazgos pradėjo formuotis 2009 m., kai į 1-ąjį pasaulio lietuvių ekonomikos forumą Londone iš įvairių šalių suvažiavo nemažai šaunų jaunų lietuvių; jie, besidžiaugdami asmeniniais pasiekimais, susimastė apie galimybes dirbtį kartu, padedant Lietuvai pamažu susikurti geresnes gyvenimo sąlygas. GLL – ne politinė, ne pelno siekianti organizacija. Vaizdžiai kalbant, jis tarsi imasi sujungti du smegenų pusrutlius: vienais – Lietuvos gyvenantys ir dirbančios žmonės, kitas – lietuvių ir lietuvių kilmės (nebūtinai etniniai lietuvių, bet simpatizuojantys mūsų šalių, norintys ją matyti kaip stiprią valstybę) mūsų bičiuliai užsienyje. Ši organizacija pagal narių specialybes ir interesus „dengia“ visas gyvenimo sritis: verslą, ekonomiką, kultūrą, visuomeninę veiklą, mokslo, po-

litiką, ateityje – galbūt ir sportą, teisę ir t. t. Prie mūsų prisideda pasaulio lietuvių ekonomikos forumas, Pasaulio lietuvių akademija, pasaulio verslo konfederacija „ICC Lietuva“, Vytauto Didžiojo universitetas, bendradarbiaujame su Užsienio reikalų, Ūkio, Švietimo ministerijomis, ieškosime partnerių ir Kultūros ministerijoje. Siūlome burtis aktyviems žmonėms, lyderiams – tiems, kurie prisimaatsakomybę ir nebijo iniciatyvos, kurie yra savotiški moraliniai, idėjiniai, intelektualiniai aristokratai. Mūsų veiklą galėtų iliustruoti daktaro Vlado Lašo pasiūlyta akcija „Paviesk draugą į Lietuvą“; jos tikslas – patraukti įvairose pasaulio šalyse žinomus komunikatorius, kurie susipažinti su Lietuva, tapti jos „ambasadoriais“ ir kitamet kviečti čia atvažiuoti savo draugus. Kadangi aš esu vienintelis valdybos narys, „mušantis kultūros būgneli“, planuočiai surengti pašnekęs arba konferenciją apie meno finansavimą. Norėčiau pakviesi žymius muzikus – Petrą Geniušą, Violetą Urmaną, Davidą Geriną, Saulį Sondeckį ir kitus – vienoje pusėje, o kitoje – verslo lyderius ir politikus. Ketinu leisti jiem diskutuoti, nes, manyčiau, jie labai skirtinai mato kultūrą; tada gal rastų bendrą kalbą... Beje, visiskai netenk „kovoti“ su kolegomis iš GLL dėl kultūros reikmių. Kiti nariai supranta jos patrauklumą – JAV remti kultūrą yra vertinama, garbinga veikla.“

– Vis dėlto gržkime prie muzikos. Kaip pastebėjau, jūsų solinai koncertai nėra dažni Lietuvoje, ypač Kaune? Kodėl?

– Tikrai nedažnai koncertuoju. Jau būtu sunku prisiminti, prieš kiek metų grojau solinę programą, tad Kaune skambiniu po ilgokos pertraukos. Apgalestaudamas turia pripažinti, kad giuntame mieste muzikuoju ne taip dažnai, kaip norėčiau... Tai lemia tam tikros priežastys. Svarbiausia ta, kad JAV yra daug darbų, be to, mano atvykimas (kelionė kartu su honoraru) labai brangiai kainuoja, o filharmonijos yra skriaudžiamos, kaip žinau, jų biudžetai mažinami...

– Koks muzikos „formatas“ tau

Edvinas Minkštinos koncertą J. Naujallo muzikos gimnazijoje veda Kotryna Nekrošiūtė.

įdomiausias, patraukliausias? Kokie partneriai padeda muzikuoti?

– Iš tikrujų smagiausiai groti vienam su orkestru. Man patinka ir ansamblinė muzika, turiu keletą nuolatinį smuikininką, violončelininką, dainininką, su kuriais rengiame kamernes programas. Pastaruoju metu daug galvoju apie savo koncertų klausytojus – bandau įsivaizduoti, kas jiems įdomu ir kodėl... Rengiant fortepijoninės muzikos rečitalį reikėtų labai apgalvoti programą – neslėpkime, kad egzistuoja problema, kaip išlaikyti publikos dėmesį, ypač jaunu klausytojų. Dėl to, jeigu įmanoma, bandau kaitalioti kamerine ir solidine muziką. Kita naujovė – prieš grojimą trumpai pristatai kūriniai, pasakoju, dėl ko tam tikras opusas patraukė mano dėmesį, ką įdomaus apie jį sužinojau. Manyčiau, pokalbio metu atsiranda kontaktas su publika, galbūt ji geriau mane supranta. Pastebėjau, jog klausytojams patinka, kai atlikėjas ne tik groja, bet ir trumpai papasakoja kūrinio istoriją, jaučiu, kad mano publika to jau laukia.

– Koks Lietuvos pianistinės pedagogikos santykis su europietiškaja? Ar lengva studentui iš Lietuvos priderinti prie kitos tradicijos reikalavimų?

– Šiuo metu pasaulyje susimaišiusios visos atlikimo mokyklos. Rusiškoji (su kuria siejasi lietuviškos tradicijos ištakos) labai vertinama, ji – virtuozinė, sunkiasvorė, patrankinė; prancūzų mokyklos maniera kitokia, pagrįsta pirštinu grojimu ir delikatesniu tonu. Amerikietiškos mokyklos sąvoka turbūt neegzistuoja, nes šios šalies pianizmas – visų įmanomų stilii mišinys. Manyčiau, studijos Lietuvoje priklauso nuo dėstytojo: naujovėms atviro pedagogo studentas pasirengės perimti kiek kito kius muzikavimo dėsnius. Šiaip mūsų jaunieji labai gerai pasirengę – žiūrėkime, kiek pianistų iš tokios mažos Lietuvos vyksta į užsienį, laimi konkursus, patenka į geras mokyklas ir gauna jų diplomas, jie visur labai vertinami bei pripažistomi. Mačiu nuomone, šiuo metu Lietuvai svarbiausia užduotis – užsiauginti ir pritraukti pajėgių dėstytojų kartą.

Po kelių valandų Filharmonijos salėje vyko romantinės muzikos varandas, E. Minkštinos skambino Felicio Mendelssohno, Frederico Chopino, Johaneso Brahmo, Franzo Liszto kūriniai. Prieš kiekvieną opusą – keli sakinių apie jo atsiradimo aplinkybes, kompozitoriaus stilių ar epochos meninius prioritetus. Svečio muzikavimas buvo intelektualus, jis nevengė virtuozinės bravūros, bet vis dėlto labiau linko į jautrumą, į garso delikatumą; atlikėjas akivaizdziai gėrėjos skambančiais „perlais“ ir noriai mums atskleidė jų grožį. Ko gero, sudėtingiausias ir įdomiausias jų buvo programa pabaigusi, nedažnai atliekama F. Liszto fantazija „Reminiscences de Don Juan“ („Prisiminimai apie Don Žuaną“), kurioje virtuozi tekė pademonstruoti dar ir „režisūriini“ gebėjimų – sudėlioti accentus taip, kad klausytojų susidomėjimas augtų kartu su kūrinio emocijų dinamika.

Taigi įtikino visi E. Minkštino muzikavimo aspektai – tiek puiki technika, tiek raiškos ir minties branda. Be kita ko, žmogiškąjį muziko brandą rodo ir pastangos padėti jį užauginusiam kraštui...

Rasos RINKEVICIŪTĖS
nuotraukos

Viktorija VOSYLIŪTĖ**Žinutės Rėjos upe****(nu)tylėjimai**

dd. j. g.

net
mūsų tyloms
kažkas atsitikoauksiniai manekenai
kaip ir mes
tik iki pusės
gyvi
atsilaupiusiomis krūtinėmis
nori prisdengti
bet >>
net tylėdamas
i žemę
esi kaip vitrinoje
prie kurios rikiuoja
atpažiančios eilėso tada sakai –
pasislėpk ten už medžio
kol praeis mano gyvenimas**laiškas**po to
kai nustos šalti tavo
mėlynosios pirštų falangos
išmainysi mano kailius
i vėjakai ims silpti vėjas
paėmės mano batus
pelkėmis išvaikšiosi
likusias prietemas
ir nuo aušros prisidegės
mano paskutinę cigarečę
sugalvosi kur paslėpti kūnąpo jūra ar po dangum
ten kur nesiekia tavo kojos
ir nebeimato akysten kur dar nepradėti kūdikiai
laisto gėles ir raugia duonątada
išvaikšiosi visas agoras
bandydamas prisiminti veidą
ir kartą ar kelis iškelsi nykštį į viršų
tikėdamas kad būna ir antras gyvenimas**verpiu vilnā**verpiu vilnā verpiu vilnā
verpiu man sako verpiu vilnā
man sako bék ir rék
verpiu vilnā vilnā verpiu
nebėgu bet rékiu vilna
i save verpiu vilnā verpiu
i save rékiu bet nebėgu
bet verpiu bet man sako
verpiu vilnā verpiu vilnā
pusvilkne nuovilnē avies vilnā
žmogaus vilnā savo vilnā
nieko nebesako verpiu vilnā
sako neverpk verpiu
vilna bėgu vilna rékiu
verpdama vilna verpiu
save verpiu vilnā verpiu
sakau bék ir rék
man sakoblogiau nebūna
aš tyliai verpdama atsakau

būna

sulaikėjimasant mūsų rodyklių
sėdi marmurinis drambllyspirštu pabaidai
nesprogstapavargsti nuo mano tiksėjimo
aš ta skubioji
vis suku aplinkant mūsų rodyklių
ilsisi kolumbaspirštu badydamas žemėlapius
anksčiau atrado tavo žemękeliauji
tūkstančius kilometrų
tu prieini prie pavasario
pasikalbėti
o jo néra namie>>aš ta skubioji
daugybė kartų pro ir per
tave skalaujuosibet vis
ant mūsų
laikas apsunksta**proginis**jei turi pilį
žinai jog visad gali kristi bokštaikai ežerai atsimerkia
jie ima trupėti riedulai juda
per kalnus ir numuša miestų
panoramastoks tvinksintis vaizdas
atsimuša į mano
i tavo
i mūsų
susizvalgymąir tuomet
žinai kad kumelės gali virsti pelenais
kad pelenai gali virsti vandeniu
sakau – mylimoji, jei būtų ašočių
mes būtume gyvi
sakau – mylimasis, dar yra laikoir kitame gyvenime
sustoja visi laikrodžiai**Haroldas BAUBINAS**

jei galėčiau visus smėlio laikrodžius
išlydyti geidulio krosnyje
nuliečiau tau fleitą stiklinę
užgrojus paliktą be laiko buvimas
rasota veja užklotų žaizdas ir
iš bronzinio ezero išnirę ménuliai
krištoline švesa pridengytų bedugnę aukštybėse
dabarkai prakerta naują sekundę susiliejančias
kvartcasišprotėjės nuo smėlio trinties išdaužau
piltuvėliusbet tarp šukių vis tiek
nerandu tavojo atvaizdo**nebudinti**tą vakarą kai aplink dužo ruduo
radome miegančią valkataj bandėme ji
pasodinti
kartojai atsibuskit sušalsite o aš kratydamas
peti
mąsciau iš kur šitoks karštis kad atima kvapą
liepsningas gumulas įstringa gerklėj
neiššauksi
miegančiam imk mano aštuoniolika metų
aš įsinersiu į pasenusį kūną plaukus žilus ir
snaudulį girtajiprigulsiu ant grindinio o tu eisi pro šalį
neatsisukdamas netrikdydamas paskutiniojo
sapnotoliau keliaudamas į betikslį buvimą galvojau
tą vakarą atėmėm žmogui amžiną romuij
miegątad iš kur dabar šitoks karštis
ant parko suoliuko užsnūstant vienam
po miglotu spalio dangumi ir šalna**liepsningoji**

jos lūpos ugnies

štai taip suanglėja medžio skruostai

jos rankos ugnies

kinivarpos išdega tuneliais perbėga karštis

jos pėdos ugnies

žemė įkaista net norisi šokti ar užsikasti po
žingsniais

jos kvapas ugnies

štai garuoja drėgmė mano plaučiuose

jos nugara ugnies

sklaidosi pelenai atrémus snauduliu kaktą

jos liemuo ugnies
išdega tarpupirščiai delno linijoje žarijos
išiveliajos akys ugnies
mainosi spalvos neatseksi blyksnių šešelio
jos siela ugnies
praryk mano kūną tebūna jis qžuolo malkapo nakties
lieka manęs
suodžių du žiupsnai

aš apsuku kambaryje
visus paviršius spindinčius lakuotus rémus
sustingęs sienoje nuo šiol bus mano veidas
beformė abstrakti démė virš lovos
uzlietas eterio be kibirkštis
jame pasikeičia tik dulkių storis
prikydę musių pédsakai ir ašarų vaga
beugniame voke sutilps pūlingas šaltis
klajūnas nebylys
beprotės miesto gatvių tylos suoliukai su vynu
likučiai prarastos ramybės švesa paniekinta
neranda iéjimo pro užuolaidų plyšius
ir valandos išsisaičiuoja lentomis
bemiegui iškvépuotu oru
aš apsuku kambaryje
visus blizgius paviršius nes iš jų
gelmės į mano kaktą sminga tavo žvilgsnis**po vokais išdegintas veidas**tieki vienatvės
pilna stiklinė drumzlių ant stalo pilni
drabužiai ir antklodės tavojo kvapo
nemigų plėvės kauléta naktim artipilnés
prakaito
kliudo akis aštriabriaunė švesa pirmyn ir
atgal
dvidešimtajį kartą klajojant koridoriais
kuriuos imu pažinti geriau nei savo kiauras
kišenes
sapno néra vien ertmės pilnos veido ir balso
naktis iš nakties manimi groja vėjas pro
atvirus langus
ir karti cigarečių migla
oda it balto atlaso pirštinė aptraukia
nykstantį delną
kuriame negyvai išpjautystu debesiu
sklendžia paukščiai
nuo manęs vysta gélės ir perdega lempos
todėl vaikštai šešelias pamažu gesdamas
be tavo ugnies

Romualdo RAKAUSKO nuotrauka

Adventas sodnuose

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

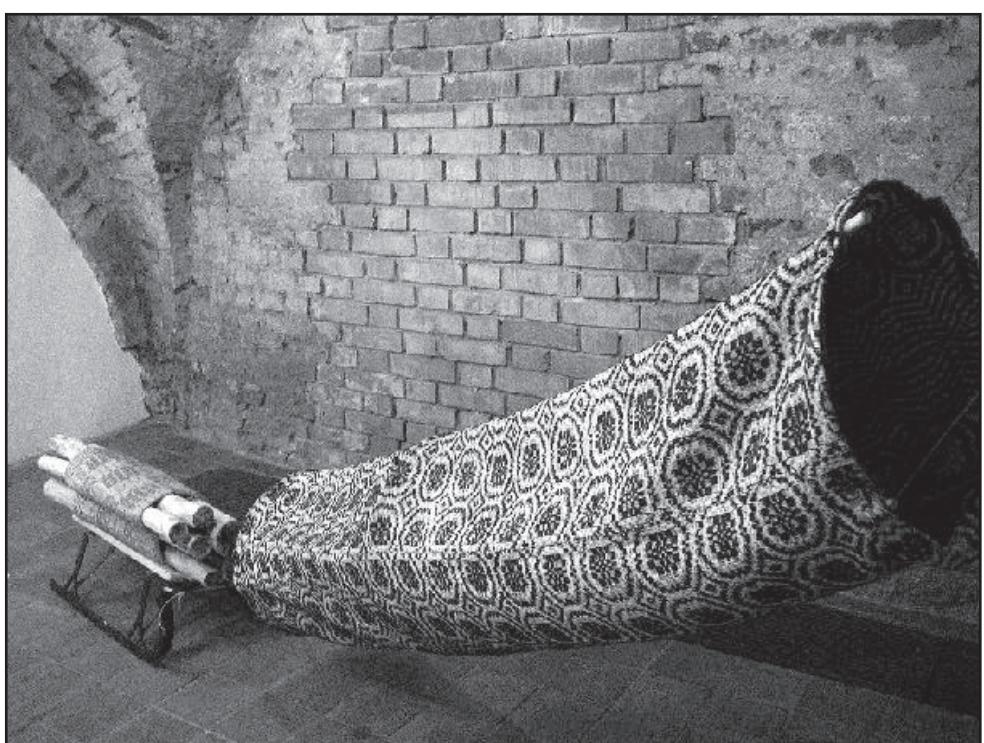
Gruodžio 9 d. Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus Keramikos muziejuje atidaryta menininkų grupės „Archyvas“ narių paroda „Sodnai“. Ji, iškūrusi jaukiuose rotušės požemiuose, atrodo lyg tikrų tikriausia opozicija linksmybėms, kurios drasko orą šventiškoje aikštėje. Ten eglėje čiulba paukščiai, siaučia susių manija, sukasi karuselės, čiuozýkloje kryšttauja žmonės su pačiūžomis, o Keramikos muziejaus požemiuose – tylios adventinės nuotaikos. Gal todėl užėjus į vidų muziejaus darbuotojos klausia, kas ten dedasi viršuje, kad šiandien parodos apžiūrėti užsuko vos vienas lankytinos. Na, viršuje verda gyvenimas, o čia – labai gera... Nes „i Adventą, didžiojo laukimo šventę, „archyvininkai“ kviečia įžengti per savuosius sodnus...“ Ir pristato skirtingus darbus, kuriuos sieja panaši energetinė įkrova. Tyla ir švelnumas, tačiau jokio perdėto, prikišamo „dvasingumo“ ir patoso. Liudviko Ivaškevičiaus gyvybės medis kaip koplytstulpis kalba per medį ir iš-

skaptuotus simbolius, o šalia atsidurę Vytauto Nalivaikos bronziniai siluetai – nė kiek nešaltesni. Dramblis pavidaļą įgavusi „Svajonė“ ir „Visada pasiruošęs“ senūkas stovi ant realybės ir fantazijos susidūrimo ribos. Tarsi dar būtų čia, tačiau jau lyg ir seniai iškeliavę.

Parodoje daugiausia molio, degto anagamos krosnyje 1350 laipsnių karstyje, kūrinių. Jis dega nežmoniško karščio ugnynė, „surydamas“ gausybę malkų, kokia savaitę, kol ima lydytis ir įgauna pačią įvairiausią, pelenų nulemtų spalvos ir blizgesio niuansų. Tuomet tenka palaukti dar savaitę, kol krosnis atvėsta.

Tokią krosnį, kol kas vienintelę Lietuvoje, turi ilgai apie ją svajojusi keramikė Dormantė Penkinski. Todėl ir joje degti keramikos darbai savaip unikalūs.

„Japonijoje mediena labai brangi. Japonai anagamoje degtą daiktą į rankas ima su didžiausia pagarba ir laiko medinėse déžutėse, kad tik nesudaužytų ar kitaip nepakenktų. Mūsų akims visai neišvaizdus viudinio dydžio puodas ten kainuoja apie 15 tūkst. litų. Pasak Rikio, degti keramiką

Juozas RIMKUS. „Vėjas“.

anagamoje – niekad nesibaigiantis procesas, gyvenimo būdas, žmogaus galimybė tiesiogiai kontaktuoti su visomis Žemės sti-

chijomis“ („Nemunas“, 2004, Nr. 22). Parodoje keramikė D. Penkinski pristato kantriai savo naštą tempiančią avelę – „Sunkus kelias“ ir aukštai ant medinių kojukų pakibusi sparnuotąjį – „Beskrendas“. O Jurgio Penkinsko „Aukurėliai“, „Susiriso“ bei pėdsakai molyje „Tyla“ turi unikalų metalo blizgesį, kurį anagamos krosnyje galima išgauti pelenais. Visi darbai net ir forma primena tvirto metalo rakandus.

Instaliacijų mėgėjas Juozas Rimkus ši kartą eksponuoja „Vėją“, kuris pučia iš labai senų laikų, kai rogėmis iš miško važiuodavo malkų ryšuliai, o šiltose trobose skleisdavosi austų languotų raštų estetika. Keista, tačiau instalacija visai netikėtai sukuria realiai girdimo garso išpūdį. Švilpiantis žiemiškas vėjas...

Grafikės Giedrės Gučaitės „Trapus rūkas“ iš popieriaus, tušo ir akvarelės, priemonės Patarlių „Giesmių Giesmės“, Koheleto knygas, siek tiek išskirta iš bendro parodos konteksto, tačiau siejasi su kitos salėje kabaničia Giedriaus Liago fotografija „Nuodémė“.

Nedidukėje parodoje darbai kalba apie visiškai skirtingus pasaulio polius – svajones ir nuodėmes, skrydį ir nuopuolį. Viskas apie neramų gyvenimą, tačiau labai tyliai.

Autorės nuotraukos

Dormantė PENKINSKI. „Beskrendas“.

Vytautas NALIVAIKA. „Svajone“.

Pašto karvelis

Jūsų miesto biblioteka

Raminta NAGELYTĖ

Kokia pirma asociacija jums kyla išgirdus žodį „biblioteka“? Knigos? Moksmai? Renginiai? Šiandien bibliotekoje „telpa“ dar daugiau. Juk į Kauno apskrities viešąją biblioteką (KAVB) skaitytojai ateina ne vien iš pareigos pasiūmto vadovėlių ar tik ieškodami moksłams reikalingos informacijos. Daug kam ji tapusi laisvalaikio praleidimo vieta. O pasirinkti tikrai yra iš to: čia rodomi filmai, vyksta knygų pristatymai, susitikimai su žinomais kultūros ir meno veikėjais, parodų atidarymai, koncertai, įvairūs mokymai, veikia nemokamas interneto prieigos, yra galimybė klausyti muzikos įrašų ir kt.

Kiekvienas KAVB internetinės svetainės lankytolas dabar aptiks ne tik pagrindinę informaciją, kompiuterinį katalogą, bet galės diskutuoti ar išsakyti savo nuomonę bibliotekos Facebook svetainėje (mes jau turime daugiau nei 600 gerbėjų!), skaityti tinklaraštį, programą „Skype“ užduoti klausimą bibliotekininkui. Ar galima teigti, kad biblioteka nuolat nesikeičia?

Žinoma, ekonominė krizė ir nuolatinis lėšų stygiai dažnai slopina atsinaujinimą, tačiau ir šioje situacijoje ižvelgiamo privalumą. Lankytøjų šių sudėtingų metu padaugėjo

nuo 21748 (2008 m.) iki 22454 (2010 m.) Per dieną bibliotekoje vidutiniškai apsilanko 800 žmonių. Tai rodo, kad esame išties reikalingi.

I pasigirstančius komentarus („Nemunas“, Nr. 42, „Biblioteka ir jaunieji architektai“), kad biblioteka neva neįdomi jauniems žmonėms, galime atsakyti, jog ir jie turi iš ko rinktis, jei tik randa laiko pasidomėti, kas pas mus vyksta. Šiemet didelio jaunimo susidomėjimo sulaukė „Skaitytojų klubo“ renginiai su rašytojais Juozu Erlicku, Sigitu Parulskiu, Kęstučiu Navaku, „Nepatogaus kino“ ir „E-DOX“ filmų festivaliai.

Skaitytojai ir darbuotojai ateities svajonėse biblioteką regi atsinaujinusią, šiltą, jaukią, nuolat stebinantią naujais renginių bei pasiekimais. Tikime, jog vieną dieną taip ir bus, o kol kas primename, kad prie ateities bibliotekos kūrimo galite prisidėti ir jūs. Biblioteka jau yra organizavusi skaitytojų rašinių konkursą „Mano svajonių biblioteka“ (2008 m.), Jame dalytasi originaliomis idėjomis. Tikimės, kad virtualios kūrybinės dirbtuvės ir jų rezultatai bus kitas žingsnis kartu kuriant naujoviską ir modernią biblioteką.

Savo lūkesčiais ir idėjomis galite pasidalinti ir jūs – rašykite mums el. paštu: milda@kvb.lt arba diskutuokime [facebook](#)'e: <http://www.facebook.com/kvb.lt>.

Bronio Savukyno premija

2010 m. Bronio Savukyno premija už ilgametį kultūros puoselėjimą, šiuolaikinio Lietuvos gyvenimo apmąstymą publicistikos rašiniuose skirta žurnalo „Kultūros bairai“ vyriausiajai redaktorei Laimai Kanopkienei.

Premija skiriama siekiant įvertinti publicistikinių kūrinių autorius, kultūros leidinių kryptį formuojančius vyriausiuosius redak-

torius už lietuvių kalbos grynumo ir taisyklingumo puoselėjimą, humanistinių vertibių, analitinės minties ir intelektualinės kultūros skleidimą periodiniuose kultūros leidiniuose.

Premija bus teikiama 2010 m. gruodžio 16 d. 14 val. Kultūros ministerijos Baltojoje salėje (211 kab.). Maloniai kviečiame dalyvauti visus norinčiuosius.

Kultūros centrų asociacija išsirinko naujų vadovybę

Lietuvos kultūros centrų asociacija vi suotiniame susirinkime išrinko naujają vadovybę. Asociacijos prezidentu dvejų metų kadencijai perrinktas Plungės kultūros centro direktorius Romas Matulis, sėkmingai vadovaujantis asociacijai nuo pat jos įkūrimo 2003 metais. Pavaduotu išrinktas Kauno kultūros centro „Taučios namai“ direktorius Albinas Vilčinskas. Siekiant aktyvesnio regioninio darbo, tradiškai kiekvienai apskričiai taryboje atstovaus po vieną narį. Daugumos narių priartimu į tarybą pirmą kartą išrinktas spe-

cializuotų kultūros centrų atstovas.

Lietuvos kultūros centrų asociacija vienija Lietuvos Respublikos teritorijoje veikiančius kultūros centrus, rūmus ar namus ir jiems atstovauja, siekdama išgyvendinti bendrus tikslus. Ji koordinuoja kultūros centrų veiklą, rūpinasi bendradarbiavimu, projekto derinimu, sprendžia bendras problemas, gina kultūros centrų interesus. Palaiko ryšius su kitu šalių (ypač Baltijos regiono) giminingomis organizacijomis, rūpinasi kultūros centrų pristatymu Lietuvoje ir užsienyje.

Gendručio Morkūno kūryba mėgstama ir „supermamų“ forume

Andrius JAKUČIŪNAS

Dvasininkas Julius Sasnauskas apie rašytoją Gendrūtį Morkūną yra pasakės tokius žodžius: „Evangelijoje yra tas garsus sakinių: „Jei nepasidarysite kaip vaikai, neeišite į dangaus karalystę.“ Kažkuriš iš teologų net siūlė jį paskelbtį tikėjimo dogma. Esu galvojės ir viena, ir kita, kaip čia tuo vaiku pasidarama. Ir vis tuččiai, pro šalį. Turėjo atsirasti Bernardinų pastogėje Gendrūtis Morkūnas, kad ūmai praregėtum. Jis visas buvo iš ten, iš dangaus karalystės slėnių. Šiurpiai išsvaikinės. Gyvendamas, rašydamas, mirdamas.“

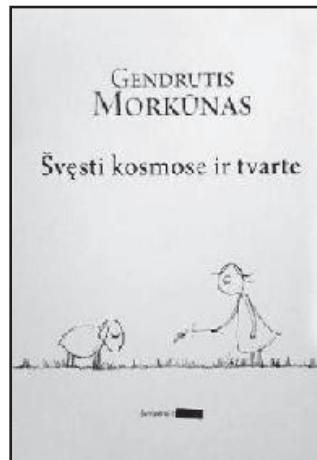
Jau tuoju bus metai, kaip G. Morkūno nėra su mumis, tačiau jis vis dar neatrodo negrižtamai pasitraukęs. Per penkerius metus penkias knygas parašės rašytojas ištvirtino lietuvių vaikų literatūros kūrėjų priešakyje. Keturių iš jų jau išleisti, beveik kiekvienai iš karto pastebėta ir ivertinta: „Vasaras su Katšuniu“ (2005) pripažinta reikšmingiausiu metų debitu, „Gržimo istorija“ (2007) ir „Blusyno pasakojimai“ (2008) – geriausios metų knygos vaikams ir paaugliams. Išėjus apysakai „Velniškai karštos atostogos“ (2009), G. Morkūnui (po mirties) paskirta Švietimo ir mokslo ministerijos Vaikų literatūros premija.

Paskutinioji G. Morkūno knyga gruodžio 12-osios vakarą pristatyta Bernardinų bažnyčioje. Vienintelė – ne vaikams. Knygoje „Šventi kosmose ir tvarė“ surinkta beveik šimtas G. Morkūno esė. Dauguma tekstu publicuoti interneto dienraštyje „Bernardinai.lt“, savaitraštyje „Šiaurės Atėnai“, „Selonija.lt“, dienraštyje „Šiaurės ryta“. Knygoje sudėtos esė, rašyti 2004-2009 m. Paskutinioje, kuri ir davė padavinimą šiai rinktinei, parašyta likus savaitei iki išejimo. Knygoje publikuojama G. Morkūno autobiografija, parengta pagal kelis jo interviu, taip pat sesers Angelės Jasiukienės, bendrakursės fizikės Alinos Momkauskaitės, bendradarbio fiziko Gintauto Klevinsko, rašytojų Gintarės Adomaitytės bei Ramutės Skučaitės, dailininkų Sigutės Ach bei Kęstučio Kasparavičiaus, literatūrologo Kęstučio Urbos bei žurnalistės ir bičiulės Elvyros Kučinskaitės atsiminimai apie Gendrūtį.

Knygos pristatyme dalyvavo leidėjas ir *Bernardinai.lt* vyriausasis redaktorius Andrius Navickas, Regina Morkūnenė, literatūrologas K. Urba, rašytoja R. Skučaitė, žurnalistė E. Kučinskaitė. Vakaro metu apie G. Morkūnų daugiau kalbėta kaip apie žmogų, vyra ir tėvą, o ne kaip apie rašytoją (išimtis buvo gal tik K. Urba, kuris i ji žvelgė labiau iš profesinės pusės, svarstė apie šio autorius vietą lietuvių literatūros kontekste), prisiminės jo mintys, darbai ir svajonės, kurių nestigę net kūnui pamažu silpstant. Žiūrovų išprovokuotas rašytojo sūnus Bernardas skubėjo patvirtinti, jog tėtis kitados tikrai sekė jam paties sugalvotus pasakas, kad nemažai jų herojų vėliai atsidūrė knygose. Renginio vedėjui A. Navickui raginant, susirinkusieji negailėjo klausimų, *Bernardinai.lt* kultūros naujienų redaktorius Gediminas Kajėnas atliko keletą savo kūrybos dainų.

„Gendrūtis dosniai dalijosi talentingais nušvitimais. Nors svariausiu apdovanojimui jis gavo už knygų vaikams bei ižvalgas fiziškos srityje, tačiau ir jo eseistiką priklauso aukščiausiai šio žanro lygai – šalia Gintaro Beresnevičiaus ar Gilberto Keitho Chestertono. (...) Mus pasiekė pasakojimas apie antikos išminčių, kuris dieną užsidedgavo žibintą, vaikščiodavo gatvėmis ir ieškodavo žmogaus. Istorija mėgsta paradoksalius pasiskartojimus – mūsų laikais tokis išminčius buvo Gendrūtis. Tačiau kitaip nei pirmtakas, jis ne tilk ieškodavo, bet ir rasdavo“, – pratarėje rašo knygos sudarytojas, *Bernardinai.lt* vyriausasis redaktorius A. Navickas.

Kaip ir pridera krikščionių mėgstamam autorui (nežinau rašytojo santykio su religija, todėl sakau taip aptakiai), G. Morkūnas pastebi vadinausios „mažus“ dalykus. Jo pasaulį aukštyn kojomis gali apversti ir vaikų atneštas vėjo kvapas („Apie vėjo

16 d., ketvirtadienį, 17.30 val. Rašytojų klube (K. Sirvodo g. 6, Vilnius) – rašytojo Algimanto Zurbos romano „Krisius“ pristatymas. Dalyvaus knygos autorius, rašytoja Alma Karosaitė, literatūros kritikas Alfredas Guščius, aktorė Gražina Urbanaitė. Vakaro vedėjas – prof. Petras Bražėnas.

22 d., trečiadienį, 17.30 val. rašytojo, dailininko Leonardo Gutausko poezijos knygos „Urbo kalnas“ ir pasakų knygos „Senojo bokšto gyventojai“ pristatymas. Vakare bus atidaryta L. Gutausko tapybos paroda „Amžininkai. Kompozicijos“. Renginyje dalyvauja knygų ir parodos autorius, literatūros kritikas Valentinas Sventickas, aktorius Rimantas Bagdzevičius.

I renginius iėjimas nemokamas. Informacija tel. (8 5) 2629627, (8 5) 2617727; el. p. rasytojuklubas@aiva.lt.

16 d., ketvirtadienį, 18 val. Bažnytinio paveldo muziejuje (Šv. Mykolo g. 9, Vilnius) vyks vokalinio ansamblio „Balsai“ koncertas, kurio metu skambės susikaupimui kviečianti lietuvių ir užsienio kompozitorų muzika. Prieš koncertą jo klausytojai kviečiami į ekskursiją po muziejaus ekspoziciją.

Biliety kainos – 10, 15 Lt. Bilietus platina muziejaus kasa, tel. (8 5) 269 78 03; www.bpmuziejus.lt.

17 d., penktadienį, 18 val. galerijoje „Meno parkas“ (Rotušės a. 27) atidaryta meno paroda „Fata morgana“ ir pristatomas parodos katalogas. Paroda veiks iki **2011 m. sausio 20 d.** Informacija tel. (8 687) 96722; el. p. artkaunas@gmail.com.

Gruodžio 14 d. Kauno fotografijos galerijoje (Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2) atidaryta fotomenininko Vito Luckaus fotografijų paroda „Baltame fone“. Ji veiks iki **gruodžio 26 d.** Informacija tel. 32 17 89.

17 d., penktadienį, 18 val. Kauno Šv. Prancišaus Ksavero (Jėzuitų) bažnyčioje – J. S. Bacho „Kalėdų oratorija“. Atliekėjai: Kauno berniukų ir jaunuolių choras „Varpelis“, Kauno sakralinės muzikos mokyklos chorai.

22 d., trečiadienį, 12 val. Kauno Šv. Prancišaus Ksavero (Jėzuitų) bažnyčioje – Jėzuitų gimnazijos bendruomenės Eucharistija ir kolektyvų pasiromyai.

22 d., trečiadienį, 14 val. Laisvės alėjoje – miesto moksleivių akcija „Padovanok praeiviams šypsėnai“.

Gruodžio 6-sausio 9 d. rankdarbių dirbtuvėlių ir pasakų nameliai Rotušės a. bei šventinės troleibusas aplink miesto centrą.

Gruodžio 15-vasario 1 d. arkikatedros bazilikos Parapijos namuose – Kauno ikimokyklinių istaigų auklėtinų XI adventinė dailės paroda „Advento vainikas“.

Gruodžio 21-sausio 6 d. Kauno pedagogų kvalifikacijos centre – miesto ugdymo istaigų kalėdinė kompozicijų konkursas „Sveika gyva, Kalėdų viešnia“ darbų paroda.

16 d., ketvirtadienį, 18 val. Kauno tautinės kultūros centre (A. Jakšto g. 18) – tapybos mokymai suaugusiesiems „Prie molberto“. Kalėdų miniatiūra. Veda dailininkas Gvidas Latakas.

17 d., penktadienį, 17.30 val. Etninės veilos studijoje (Kalniečių g. 180) – paskaita „Žiemos virsma: Adventas, Kūčios, Kalėdos“. Lektorius Aleksandras Žarskus.

18 d., šeštadienį, 16 val. Kauno tautinės kultūros centre – paskaita „Apie sielos ir kūno priklausomybę“. Lektorius Aleksandras Žarskus. **18 val.** paskaita „Amžinųjų jūrų varpai. Vyduniškosios mistikos link...“ Naujos Vyduino raštų rinktinės pristatymas. Dalyvauja knygos autorė Rima Palijanskaitė.

20 d., pirmadienį, 18 val. Etninės veilos studijoje – mokymai jaunimui ir suaugusiesiems „Kūrybos džiaugsmai“: atvirukas „Mano angelas“. Veda dailininkė Dalia Žiurkelienė. Informacija tel. (8 679) 36783.

21 d., antradienį, 18 val. Kauno tautinės kultūros centre – drabužių ir interjero puošybos mokymai suaugusiesiems „Vakarojimai seklyčioje“: „Prakartelė“ (atvirukai, karpiniai). Veda Daiva Vainauskienė.

22 d., trečiadienį, 18.30 val. paskaita „Kūčios. Šventojo naktis ir Kalėdos“. Lektorius Aleksandras Žarskus.

Informacija tel. 40 71 35; www.ktkc.lt.

91-ojo kūrybinio
sezono gruodžio
mėnesio
repertuaras

16 d., ketvirtadienį, 11 val., 17 d., penktadienį, 11, 13 ir 15 val., 21 d., antradienį, 12 ir 15 val., 22 d., trečiadienį, 11, 13 ir 15 val. Mažojoje scenoje (Laisvės al. 71, V a.) – premjera! „Kiškis pabégėlis“. Muzikinis spektaklis vaikams nuo 5 m. pagal Liudviko Jakimavičiaus knygę „Lapė ir kiliošai“. Režisierė Agnė Sunklodaitė. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilietu kainos – 15 Lt.

16 d., ketvirtadienį, 17 d., penktadienį, 18 val. Ilgojoje salėje (Kęstučio g. 62) – Antono Čehovo „Palata“. Vienos dalies spektaklis. Inscenizacijos autorius ir režisierius – Rolandas Kazlas. Spektaklio trukmė – 1.50 val. Bilieta kaina – 60 Lt.

16 d., ketvirtadienį, 19 val. teatro 90-mečiui skirtas Lietuvos teatrų festivalis. Mažojoje scenoje (Laisvės al. 71, V a.) – Valstybinio jaunimo teatro spektaklis „Bausčiai negalima pasigailėti“ (Pjesė Nr. 27). Vienos dalies spektaklis. Režisierė Dalia Tamulevičiutė. Spektaklio trukmė – 1.15 val. Bilietu kainos – 20, 25 Lt.

17 d., penktadienį, 18 val. teatro 90-mečiui skirtas Lietuvos teatrų festivalis. Penkojoje salėje (Laisvės al. 71) – Klaipėdos dramos teatro spektaklis „Jausmų tekonika“. Dviejų dalių vaidinimas. Režisierius Povilas Gaidys. Spektaklio trukmė – 2.15 val. Bilieta kaina – 30 Lt.

17 d., penktadienį, 18 val. teatro 90-mečiui skirta floristikos šventė. Parketinėje salėje (Kęstučio g. 62) – „Praeitės dabartys“. Bilieta kaina – 50 Lt.

18 d., šeštadienį, 17 val. teatro 90-mečiui skirtas Lietuvos teatrų festivalis. Mažojoje scenoje (Laisvės al. 71, V a.) – Lietuvos nacionalinio dramos teatro spektaklis „Unė“. Vienos dalies monospektaklis. Režisierė Birutė Marcinkevičiūtė (Mar). Spektaklio trukmė – 1.10 val. Bilietu kainos – 20, 25 Lt.

18 d., šeštadienį, 18 val. Penkojoje salėje (Laisvės al. 71) – Danielio Daniso „Akmenų pelenai“. Prisiminimų drama. Režisierius Agnus Jankevičius. Spektaklio trukmė – 2 val. Bilieta kaina – 30 Lt.

18 d., šeštadienį, 18 val. Ilgojoje salėje (Kęstučio g. 62) – Jeano-Luco Lagarce „Tolima žalis“. Dviejų dalių drama. Režisierius Gintaras Varnas. Spektaklio trukmė – 3.15 val. Bilietu kainos – 25, 30 Lt.

22 d., trečiadienį, 18 val. Tavernos salėje (Kęstučio g. 62) – Juhan Simul „Svečiuose pas pulkininko našlę“. Vienos dalies anekdotas. Režisierė Danutė Juronytė. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 25 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 71) veikia kasdien 10.30-19 val., tel. 22 40 64. Bilietus taip pat platina *Tiketa*.

Kauno kamerinis teatras

16 d., ketvirtadienį, 17 d., penktadienį, 18 d., šeštadienį, 19 d., sekmadienį, 20 d., pirmadienį, 21 d., antradienį, 22 d., trečiadienį, 11, 13 val. Daivos Cepauskaitės „Lakštingala“. Spektaklis mokyklino amžiaus vaikams pagal H. K. Anderseną. Režisierius Aleksandras Rubinovas. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 15 Lt.

18 d., šeštadienį, 19 d., sekmadienį, 20 d., pirmadienį, 21 d., antradienį, 22 d., trečiadienį, 18 val. Šventinio spektaklio premjera – Daivos Cepauskaitės „Kavinė „Pas Blezā““. Pasimatymas po dviešimties metų. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 1.45 val. Bilieta kaina – 50 Lt.

Teatro kasa (Kęstučio g. 74A) veikia darbo dienomis 14-18 val., savaigalais 11-17 val., tel. 22 82 26. Bilietus taip pat platina *Bilietai.lt* ir *Bilietu pasaulis*.

16 d., ketvirtadienį, 10, 12 val., 17 d., penktadienį, 12 val., 18 d., šeštadienį, 11, 15 val., 19 d., sekmadienį, 12 val., 21 d., antradienį, 12, 14 val., 22 d., trečiadienį, 14 val. šventinių spektaklių vaikams su Kalėdu Senelio programą – Agnės Dilytės „Venerijos pasaka“. Režisierius Audrius Baniūnas. Programos trukmė – 1.20 val. Bilieta kaina – 15 Lt.

Teatro kasa (M. Daukšos g. 34) veikia III-V 15-19 val., VI 15-18 val., VII – valandą prie spektaklių, tel.: 40 84 70, 22 60 90. Bilietus taip pat platina *Bilietai.lt*.

Kauno valstybinis lėlių teatras

18 d., šeštadienį, 12, 14 val., 19 d., sekmadienį, 12 val. naujametė premjera „Sniego pasaka“ Didžiojoje scenoje ir susitikimas su Kalėdu Seneliu. Istorija, nutiskusi palydinti Senuosius Metus. Nuo 3 m. Autorius ir režisierius Olegas Žiugžda, dailininkė Aldona Jankauskiene. Bilietu kainos – 12, 15 Lt.

18 d., šeštadienį, 19 d., sekmadienį, 13 val. naujametis spektaklis „Žaisluko istorija“ Mažojoje scenoje ir susitikimas su Kalėdu Seneliu Lėlių muziejuje. Kalėdinė pasaka apie vienišą meškiuką. Nuo 3 m. Autorė ir režisierė Rasa Bartninkaitė, daineles kūrė Rasa Čižauskaitė. Bilieta kaina – 12 Lt.

Teatro kasa dirbs antradieniais-penktadieniais 10-17 val., šeštadieniais-sekmadieniais 10-14 val., tel. 22 16 91. Bilietus taip pat platina *Bilietu pasaulis*.

Kauno valstybinis muzikinis teatras

16 d., ketvirtadienį, 18 val. Leo Faliso „Madam Pompadur“. Dviejų dalių operė. Režisierė ir choreografė Anželika Cholina, dirigentas Jonas Janulevičius, scenografas Marijus Jacovskis, kostiumų ir grimo dailininkas Juozas Statkevičius. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietu kainos – 15, 25, 30, 50, 55, 60, 100 Lt.

17 d., penktadienį, 18 val. Umberto Giordano „André Šenjé“. Dviejų dalių opera. Režisierius Gintas Žilys, dirigentas Julius Geniūnas, dailininkas Jonas Arcīkauskas. Pagrindinės partijas dainuoja Algirdas Janutas, Nomeda Vilkanauskaitė ir Vytautas Juozapaitis. Spektaklio trukmė – 2.30 val. Bilietu kainos – 10, 15, 18, 30, 35, 40, 100 Lt.

18 d., šeštadienį, 18 val. I. Kalmano „Grafaitė Marica“. Triju veiksmų operė. Režisierius Alexey Stepaniuk (Rusija), dirigentas Jonas Janulevičius, scenografas Frieder Klein (Austrija), kostiumų dailininkė Kotryna Daujotaitė, choreografas David Avdysh (Rusija). Bilietu kainos – 10, 15, 18, 30, 35, 40, 100 Lt.

19 d., sekmadienį, 21 d., antradienį, 12 val. „Sniego karalienė“. Dviejų dalių baletas spektaklis vaikams H. K. Andersenė pasakos motyvais, pagal Edvardo Griego ir Jeano Sibeliuso muziką. Choreografas Aleksandras Jankauskas, dirigentas Jonas Janulevičius, dailininkė Ramunė Skrebūnaitė. Spektaklio trukmė – 2 val. Bilietu kainos – 5, 10, 15, 18, 20, 25, 50 Lt.

19 d., sekmadienį, 15 val. Baltojoje salėje – koncertas „Kažkas ne tik apie Kalėdas“. Dalyvauja: vokalinis ansamblis „Acusto“ (vadovas Kęstutis Jakeliūnas), vyrų kvartetas „Opus vocalis“ (Mindaugas Zimkus, Žanas Voronovas, Giedrius Prunskus ir Antanas Kulakauskas), Kauno valstybinio muzikinio teatro fortepijoninės trio (Rasa Janulevičiūtė, Rasuolė Čiuladienė ir Asta Krištoponiene), koncerta veda Viktoras Gerulaitis. Bilieta kaina – 20 Lt.

19 d., sekmadienį, 18 val. Džoko Rosinio „Sevilijos kirpijas“. Triju dalių komiška opera. Dirigentas Jonas Janulevičius, režisierius Gintautas Želvis, dailininkė Tatjana Astafjeva (Rusija). Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietu kainos – 15, 25, 30, 40, 45, 50, 100 Lt.

22 d., trečiadienį, 12 val. Tomo Kavčičiaus, Violetos Palčinskaitės „Nykytukas Nosis“. Dviejų dalių opera vaikams. Režisierius Gintas Žilys, dirigentas Virgilijus Visockis, dailininkė Virginija Idzelytė, choreografas Andrius Kurienius. Spektaklio trukmė – 1.50 val. Bilietu kainos – 5, 10, 12, 15, 18, 20, 50 Lt.

22 d., trečiadienį, 18 val. Johano Strauso „Vienos kraujas“. Triju veiksmų operė. Atnaujinimo režisierius Gediminas Maciulevičius, dirigentas Virgilijus Visockis, atnaujinimo dailininkė Marta Vosylitė, choreografas Aleksandras Jankauskas. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietu kainos – 15, 25, 30, 40, 45, 50, 100 Lt.

Kasa (Laisvės al. 91) veikia 11-14, 14.45-18 val., poilsio diena pirmadienis, tel. 20 09 33. Bilietus taip pat galima išsigti internetu www.muzikinisteatras.lt.

19 d., sekmadienį, 14 val. muzikinė popietė „Visai šeimai“ – „Žvérių karnavalas“. Muzikinis spektaklis pagal Camille'io Saint-Saenso muziką. Tekstas Lauros Sintijos Černiauskaitės. Režisierė ir dailininkė Gintarė Radvilavičiūtė. Gros Klaipėdos kamerinių orkestras (meno vadovas Mindaugas Bačkus). Solistai: Sonata: Rokas Zubovas (fortepijoninės duetas). Dirigentas Mindaugas Piečaitis. Vaidina Klaipėdos lėlių teatra artistai. Bilieta kaina – 10 Lt.

19 d., sekmadienį, 20 val. Mantas ir Kauno bigbandas – „Frank Sinatra show“ Bilietu kainos – 50, 60, 70 Lt.

20 d., pirmadienį, 18 val. simfoninė drama „Opera Impossible“. Programoje: operų „Verteris“, „Karmen“, „Traviata“, „Eugenijus Oneginas“, „Užburtoji fleita“, „Sevilijos kirpejės“, „Turandot“ arijos, L. van Beethoven, P. Čaikovskio simfonijų ištraukos, „The Beatles“, „Queen“ populiarios dainos kitaip. Gros Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras (meno vadovas ir vyr. dirigentas Gintaras Rinkevičius). Solistai: Lauryna Bendžiūnaitė (sopranas), Ieva Prudnikovaitė (mezosopranas), Rafailas Karpis (tenoras), Vladimiras Prudnikovas (bosas). Dirigentas Gintaras Rinkevičius. Bilietu kainos – 10-30 Lt.

21 d., antradienį, 18 val. „Trimito“ Kalėdos su Merūnu ir Vaida Genyte. Dalyvauja: VPIO „Trimitas“ (vyr. dirigentas Ugnius Vaiginis). Solistai: Vaida Genytė (sopranas), Merūnas Vitulskis (tenoras). Bilietu kainos – 20, 30, 40 Lt.

22 d., trečiadienį, 18 val. „Žiemos melodijos“. Kauno apskrities Naujalių muzikos gimnazijos mokinų koncertas. Bilieta kaina – 5 Lt.

Filharmonijos kasa veikia II-VII 14-18 val., tel. 20 04 78. Bilietus taip pat platina *Tiketa*.

16 d., ketvirtadienį, 18 val. „Geras džiazas, geriem žmonėms!“. Vakaro tema – „Kalėdos džiaze“. Vakaro šeimininkai – Kauno džiazo kvintetas, viešnia – alto saksofonistė ir vokalistė Justė Salakytė. Bilieta kaina – 15 Lt, studentams ir seniorams – 10 Lt. Bilietu galima išsigti Kauno menininkų namų Muzų svetainėje (I a., I-IV 10-13 val., 14-17 val., V 10-13 val., 14-16 val.), tel. 22 31 44. Bilietus taip pat platina *Tiketa*.

18 d., šeštadienį, 19 d., sekmadienį, 16 val. Varpu muzikos koncertai Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje – „J. S. Bacho kūriniai“. Kariljonu skambins Giedrius Kuprevičius.

In memoriam

BIRUTĖ TERESĖ LENGVENIENĖ

1942 03 07 – 2010 12 08

Lietuvos rašytojų sąjungą pasiekė skaudi žinia, kad eida ma šešiasdešimt devintuosius metus mirė jos narė Birutė Teresė Lengvenienė.

B. T. Lengvenienė gimė 1942 m. Stemplių kaime (Šilutės r.). Baigė Švėkšnos vidurinę mokyklą, 1963 m. – Kūno kultūros institutą. Keturiolika metų dirbo kūno kultūros mokytoja Kvėdarnoje ir trisdešimt penkerius metus – kūno kultūros mokytoja Rietavo Žemaitijos kolegijoje.

Išeido eileraščių knygas – „Judo gvazdikai“ (1996), „Deginu rožę“ (1998), „Lūžės meldas“ (2001), „Vienu sparnu“ (2002), „Alkų akys“ (2004), „Vainikžolės“ (2006), „Gyvenimas-albumas“ (2008), „Vėlyva gervuogė“ (2010); knygas vaikams – „Ančių ginčas“ (2000), „Kalėdų atvirukas, arba ar nesušalai, Seneli?“ (2000), „Gandras manekenas“ (2001), „Saulė neria skara“ (2003), „Tėti, pasakyk“ (2003), „Jau žinau, kuo būsiu“ (2006), „Trumpas skaičiuotis linksmymis žemaitukams“ (2007), „Pasitaiko apsirksti, bet už tai nereikia pykti“ (tekstas miuziklui, 2009); humoreskų knygas – „Per bruką“ (1997), „Krepšinis – Y-GA-GA“ (2001), „Be rožėtų užuolaidų“ (2009); sudarė almanachus – „Rietavo potukai“ (1-4 klasės Rietavo moksleivių kūryba, 2003) ir „Šavii“ (Rietavo literatų kūryba, 2004).

20 d., pirmadienį, 17.30 val. Maironio lietuvių literatūros muziejuje (Rotušės a. 13) – poeto Aido Marcėno kūrybos varakas. Dalyvauja poetas A. Marcėnas, filosofė, eseistė, literatūros kritikė, hum. m. dr. Jūratė Baranova, poetė, hum. m. dr. Erika Drungytė.

21 d., antradienį, 17 val. vakaras „Mūsų dvasios gyvens inkluos“, skirtas poetui Jonui Strielkiui atminti. Poeziją skaitys aktorė Olita Dautartaitė, akordeonu gros Augustinas Rakauskas. Informacija tel. 20 68 42; el. p. maironiomuziejus@yahoo.com.

18 d., šeštadienį, 12 val. Juozo Tumo-Vaižganto muziejuje (Aleksoto 10-4) vyks tradicinis „Poezijos rytmės pas Vaižgantą“. Savo naujausią kūrybą skaitys internetinės svetainės „Žalia žolė“ kūrėjai. Informacija tel. 22 23 71.

16 d., ketvirtadienį, 18 val. Kauno kultūros centre „Tautos namai“ (Vytauto pr. 79 / Kęstučio g. 1) – folkloro ansambliai adventine vakarone „Atbėga elnių devyniaragis“. Dalyvauja folkloro ansambliai: „Žai“, „Gadula“, „Jotija“. Iejimas nemokamas.

17 d., penktadienį, 18 val. asociacijos „Teatronas“ spektaklis „Bim bim“ pagal Monikos Karpačiūtės to paties pavadinimo pjesę. Režisierius Gildas Aleksa. Dailininkė Monika Butkutė. Choreografija Agnės Auželytės. Bilieta kaina – 10 Lt, moksleiviams, studentams, pensininkams – 5 Lt.

<

Kauno karuselė

Kauno menininkų namų Meno kolegija paskelbė pretendentus į 2010 m. išsimintiniausio Kauno menininko titulą.

Tapytoja Aušra Barzdakaitė-Vaitkūnienė (pristatė LDS Kauno skyrius). Už aktyvią ir sėkmingesnę veiklą Kauno dailės gyvenime 2010 m.: grupinės, personalinės ir kuruojamos parodos Kaune bei Vilniuje. Konkursinės parodos „Geriausias metų kūrinys 2010“ laureatė (kritikų apdovanojimas). Praėjusių metų pabaigoje išleido knygą tapytojui Arūnui Vaitkūnui atminti „Toks gyvenimo kvapas“.

Fotomenininkas Mindaugas Kavaliauskas (pristatė LFS Kauno skyrius). Už nuopelnus garsinant Lietuvos fotografių Lietuvoje ir pasaulyje, už fotografijos meno festivalio „Kaunas Photo“ organizavimą ir už fotografijų albumą „Kražių portretas“.

Rašytojas Robertas Keturakis (pristatė LRS Kauno skyrius). Už knygą „Nuprausti méniesenos“.

Tapytoja Elena Kniukštaitė (pristatė Lietuvos tautodailininkų sąjungos Kauno bendrija). Už 35-erių metų kūrybos retrospektyvinę parodą, 2010 m. surengtą Kauno paveikslų galerijoje, ir visu gyvenimu išrodytą talento unikalumą.

Aktorius Liubomiras Laucevičius (pašiūlė LTS Kauno skyrius). Už Kreonto vaidmenį Kauno valstybinio dramos teat-

ro spektaklyje „Antigonė Sibire“ ir visu gyvenimu išrodytą talento unikalumą.

Rašytojas Algimantas Mikuta (pasiūlė LRS Kauno skyrius). Už poezijos knygą „Veranda“ ir visu gyvenimu išrodytą talento unikalumą.

Architektas Gintautas Natkevičius (priestatė LFS Kauno skyrius). Už suprojektuotą namą ūkininko sodyboje (bendraautorius E. Spūdys), pelniusį geriausio namo nominaciją konkursinėje parodoje „Architektūra: Kaunas 2010“ ir kitus sėkminges pasarujų metų darbus.

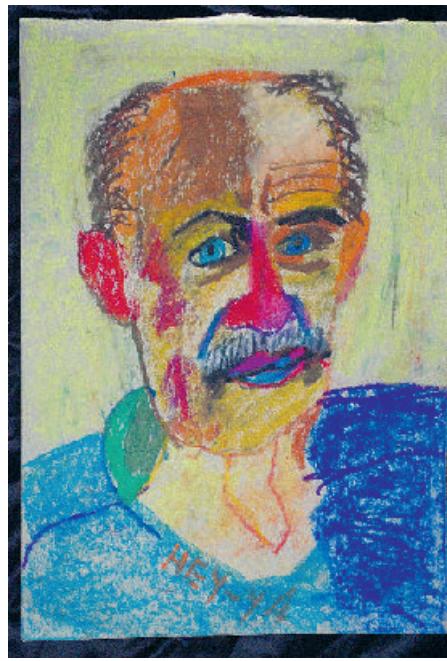
Dirigentas Modestas Pitrenas (pasiūlė LKS sajungos Kauno skyrius). Už subrandintą Kauno miesto simfoninio orkestro skambesį, prasmingas muzikos programos, dviejų kompaktinių plokštelių „Kaunas city symphony orchestra / Francesco di Rosa / Modestas Pitrenas“ parengimą ir išrašymą, už atkaklų sieki tobuleti ne tik Lietuvoje, bet ir užsienio koncertų salėse.

Pianistas Rokas Zubovas (pasiūlė Kauno menininkų namų Meno kolegija). Už M. K. Čiurlionio fortepijoninės muzikos koncertų ciklą „Čiurlionio mestai“ ir už nuolatinį profesionalumo teigimą.

Išrinktųjų pagerbimas numatytas 2011 m. sausio 10 d. Kauno menininkų namuose.

Gruodžio 7 d. Irenos Mikuličiūtės dailės galerijoje atidaryta dviejų tapytojų kūrybos paroda „77“, kurioje eksponuojamos Romano Averincevo pastelės, piešiniai bei Manto Maziliausko tapyba ir objektai.

Vidas Poškus apie M. Maziliausko kūrybą: „Pagrindinis dailininko žanras – naturmortas. I visus vaizduojamus objektus jis žiuri „naturmortiškai“, tarsi stabdydamas laiką. Tai vienas esminiu Manto tapybos, pastelių, piešinių bruožų. Jis tai daro neatsitiktinai, kūriniam suteikia dideli emocinį, net filosofinį krūvį. M. Maziliausko darbai ikoniški ne tik fizine, bet ir metafizine prasme, suponuoja mintis apie

transcendenciją, buities sakralumą. Automiū žavi pilka kasdienybė. Ji atrodo verta dėmesio, nes yra visiškai tikra.“

Alma Janulionytė apie R. Averincevo kūrybą: „Kūrėjui būdingas paveikslų medžiagišumas, dažo savybių bei spalvos pojūtis. R. Averincevo tapybos stilius ir subtilus spalvos pojūtis paveikslams suteikia nepakartojoamo nuoširdumo, atskleidžia skausmingą santykį su pasauliu.“

„Nemunas“ rekomenduoja

Kitokio kino klube – „24 valandos iš moters gyvenimo“

Gediminas JANKAUSKAS

Antradienė, gruodžio 21 d., Kitokio kino klube bus rodoma drama „24 valandos iš moters gyvenimo“.

Panašu, kad pražūtingą azartinių lošimų aistrą geriausiai aprašyti pavyko Fiodorui Dostojevskiui. Rusų literatūros klasiko apysaka „Lošėjas“ iki šiol yra nepralenkiamai psychologinė studija, nagrinėjanti šios manijos svajulį ir su juo būtinai susijusį vienini pragarą.

Šiai problemai skirtas ir režisierius Laurento Bouhniko fil-

mas, sukurtas pagal trumpą Stefano Zweigo novelę. Tai jaudinančios pasakojimas, kuriame surizgūsios net trys lošimo azarto paženklintos istorijos. Viena – šiuolakinė – apie jauną merginą Oliviją (aktorė Berenice Bejo), kuri kazino susipyksta su savo vaikinu ir suarteja su buvusiu diplomatu Luju (aktorius Michelis Serrault). Antroji istorija apie paties Luji gyvenimą sujaukusį šoką: kai vaikinui buvo septyniolika metų, jo motina paliko šeimą ir pabėgo su meilužiu italu. O trečiąją istoriją saulėtoje Prancūzijos Rivjeroje Luji išgirsta iš paslaptinės ir ele-

gantiskos škotų kariškio našlės Mari Kolins Braun (aktorė Agnes Jaoui).

Jei bandysite lyginti šį filmą su S. Zweigo kūriniu, pamatykite didžiulį skirtumą. Ne tik todėl, kad režisierius sugalvojo klasikinę novelę papildyti šiuolaikiniais kontrapunktais. Kartais atrodo, jog ne visada pavyksta suvaldyti trijų paralelinių istorijų fabulas, dėl to labai koncentruotas literatūrinis pasakojimas įgauna eklektikos. Bet svarbiausias filmo skiriamasis bruožas – kad istorija apie moteriško geidulingumo slėpinius pamažu ima gožti skaudi Luji išpažintis.

„Faktas“ (sekmadienis, 21.00 val., TV1) pagrindą sudaro realus Antrojo pasaulinio karo įvykis, žinomas kaip Pirčiupio tragedija (1944 m. birželio 3 d. hitlerininkai sudegino 119 nekalty žmonių). Šią istoriją režisierius pasakoja pasitelkdamas gyvų liudininkų parodymus, kurie susipina su sodriais lietuviško kaimo vaizdais. Rusų aktorė Jelena Solovjėv buvo apdovanota prizu Kanų kino festivalyje.

Meksikos režisierius Guillermo del Toro „Pano labirintas“ (sekmadienis, 22.15 val., Lietuvos ryto TV) privers mus pasinerti į fantazijos ir magijos pasauli, kurio galėtų pavydėti pats Salvadoras Dalí.

1944-aisiais kartu su motina ir patėviu gyvenanti mergaitė Ofelija nuobodžia realybę siaurės Ispanijoje mielai iškeičia į pasakų pasaulį, kuriamo nesijaučia vieniša. Cia vietinių girių vyriausioji dvasia, praminta Panu, pasiryžusi paskelbti Ofeliją požemiu karaliaus dukra, jei mergaitė pereis tris išbandymus.

„Elite kine“ verta pasižiūrėti ir solidžiai prancūziškais prizais apdovanotą filmą „Ar pasnigs per Kalėdas?“ (sekmadienis, 22.45 val., LTV), kurio siužetas – smagū ir kartu liūdnia vienos šeimos, gyvenančios Prancūzijos pietų ūkyje, komplikuotų santykų istorija. Didžiausias fizinis ir emocinis krūvis tenka motinai, kuri trapū savo septynių vaikų pasauli mėgina apsaugoti nuo žiauraus gyvenimo.

Savaitgalis prie televizoriaus

Kad tik pasnigtų per Kalėdas...

Gediminas JANKAUSKAS

Penktadienio vakarą „Seno gero kino“ rubrikoje pristatomas klasikinis trileris „Išibrovėlis“ (19.05 val., LTV2), kurį tuoju po Antrojo pasaulinio karo pastatė režisierius Orsonas Wellesas. Tada JAV kino kūrėjai buvo susirūpinę, kad jų šalyje saugų prieglobstį randa teisėtos bausmės išvengė aukšto rango naicių karininkai.

Nedideliamė Amerikos miestelyje apsigyvena buvęs fašistinės Vokietijos pareigūnas Francas Kindleris, pasivadinęs Čarlzu Rankinu (jį vaidina pats režisierius). Vyriskis išsidarbina mokytoju, neilgai trukus veda. Tačiau ištikrujų saugus jaučiasi tik būdamas vienas. Po daugelio metų ji vis dėlto suranda žmogus iš praeities – vokiečių agentas Meiniukė, kurį Kindleris priverstas nūžudyti. Tirti sī nusikaltimą į miestelį atvykės detektyvas Vilsonas

įtaria, kad Rankinas – visai ne tas, kuo dedasi.

Paslapčių netrūks ir dramoje „Nakties sargyba“ (penktadienis, 23.30 val., BTV). Enciklopedinių žinių gausa ir galingu intelektu pasižymintis britų režisierius Peteris Greenaway'us visada domėjos didžiųjų Olandijos tapytojų darbais ir ne kartą savo filmuose juos interpretavo. „Nakties sargyboje“ placių nušviečiamų tapytojo Rembrandto santykiai su žmona Saskija, o po jos mirties – su sūnumi Titu ir žmonos vietą užėmumiomis gyvenimo palydovėmis. Tačiau nesitikėjime tradicinio biografinio filmo. Ir ši kartą išsitinkime, jog P. Greenaway'aus filmai – tai veidrodžiai, kuriuose atspindėjė kultūros ženkli ir simboliai dauginasi iki begalybės (arba bent jau iki žmogiškojo suvokimo ribų). Kaip ir anksčiau savo filme „Dailininko kontraktas“ (1982 m.), režisierius „Nakties sargyba“ paverčia meni-

nių kodų raizgalyne, kurioje dramos elementai susipina su intriguojančia detektyvine istorija.

Britų romantinė komedija „Idėalus vyras“ (šeštadienis, 21.00 val., LTV2) gerai perteikia paradoksų meistro Oscaro Wilde'o pjesės stilistiką ir žaismingą humorą. Idealiu vyrų vadinamo sero Roberto Čiltėno (aktorius Jeremy Northamas) reputacija be priekaištų. Tačiau jo praeitis slepia ne vieną paslaptį. Kartą Londono pasirodo ledi Laura Civili (aktorė Julianne Moore) ir ima Robertą šantažuoti. Pačiam Čiltėnui skandalas nerūpi. Jam svarbiausia išsaugoti žmonos meilę. Vyriškui padeda geriausias draugas loras Artūras Goringes (jį suvaidino Rupertas Everettas).

„Jausmų galia“ (šeštadienis, 23.35 val., BTV) jokiui būdu nėra komedija, nors čia pagrindinį vaidmenį atlieka ekscentriškas komikas Jimas Carrey. Ši kartą galésime susipažinti su kita jo talento puse.

„Jausmų galia“ – melodramatiška istorija apie Džoelį ir Klementiną, kažkada aistringai mylėjusius vieną kitą, bet dabar atsiðrusius prie dramatiškų išbandymų slenkscio.

Seni jausmai išblėso, ir buvę išsimylėjėliai griebiasi naujausio modernios medicinos išradimo – atminties korekcijos. Abu nori atsikratyti bendrų prisiminimų. Tačiau jų amputavimo operacijos metu valkinas pradeda suprasti, kad daro doro tikrą nusikaltimą. Ir tada Džoelis imasi klastos.

Amerikietis Woody Allenas vėl galynėjasi su Ingmaro Bergmano kūryba ir daro tai labai išradinai. „Vasarvidžio nakties sekso komedia“ (šeštadienis, 23.00 val., LTV2) gali būti vadinama laisva I. Bergmano juostos „Vasarvidžio nakties sapnas“ interpretacija. I išradėjo Endriu Hobso ir jo žmonos Adrianos surengtą vakarėlį kaimo namelyje atvyksta dvi draugų poros. Netrukus paaiškėja, kad visus iškylautojus sieja daugybė dalykų, kuriuos iki šiol jie kruopščiai slėpė.

Lietuviškos karinės dramos